

Enquestes a joves de 4rt d'ESO de la província de Barcelona

Jornada de presentació de resultats

31 de gener de 2018

Diputació
Barcelona

#DibaOberta

INTRODUCCIÓ:

- Justificació de l'estudi
- Objectius de l'estudi
- Metodologia

Justificació de l'estudi

- Les enquestes sobre comportaments relacionats amb la salut són un bon instrument per contribuir a fer el **diagnòstic en salut i prioritzar àrees d'intervenció**.
- Els indicadors obtinguts són clau a l'hora d'elaborar el Perfil de Salut juvenil de cada municipi, fase prèvia al **Pla Local de Salut**.
- Realitzar-les sobre alumnes de 4t ESO permet **capturar els hàbits** en un moment vital entre l'experimentació i la consolidació.

Objectius de l'estudi

➤ **OBJECTIU GENERAL:**

Conèixer alguns dels hàbits i conductes relacionats amb la salut dels i les adolescents escolaritzats/des a 4t d'ESO.

➤ **OBJECTIUS ESPECÍFICS:**

- Identificar factors de risc dels i les adolescents escolaritzats/des a 4t d'ESO als municipis d'estudi.
- Comparar els comportaments i els factors de risc d'aquests adolescents amb els d'altres poblacions.
- Monitoritzar les conductes relacionades amb la salut d'aquests adolescents al llarg del temps (en posteriors onades).

Metodologia

- Qüestionari validat, auto-administrat, de caràcter voluntari i anònim.

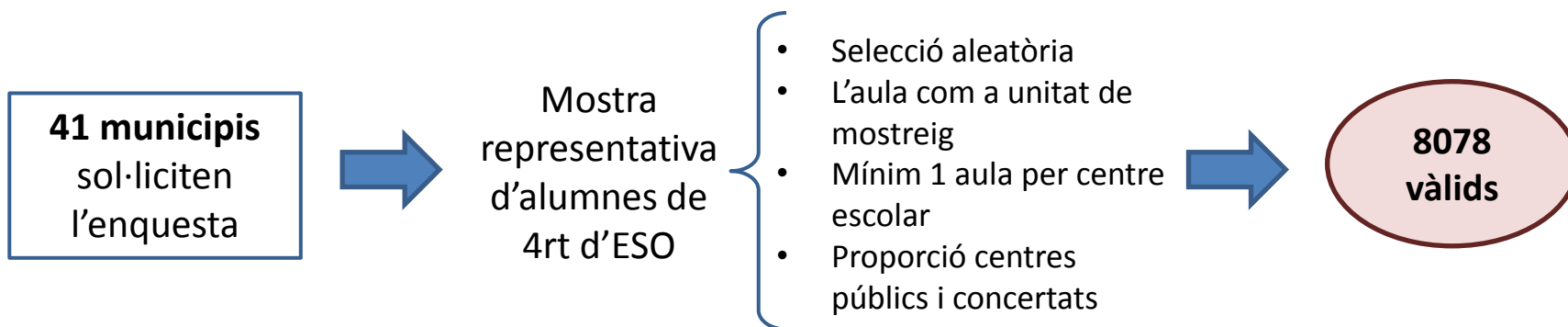
El qüestionari consta de **76 preguntes** dividides en **blocs**

Percepció de l'estat de salut
Accidents i mobilitat
Estat d'ànim
Hàbits d'alimentació
Lleure
Consum de tabac, alcohol i altres substàncies
Sexualitat
Relacions amb els companys/es i interpersonals
Percepció de l'entorn

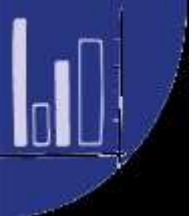
- S'ha garantit en tot moment el consentiment dels tutors legals dels menors enquestats.
- El treball de camp es va dur a terme, majoritàriament, durant el curs acadèmic 2015-2016.

Metodologia

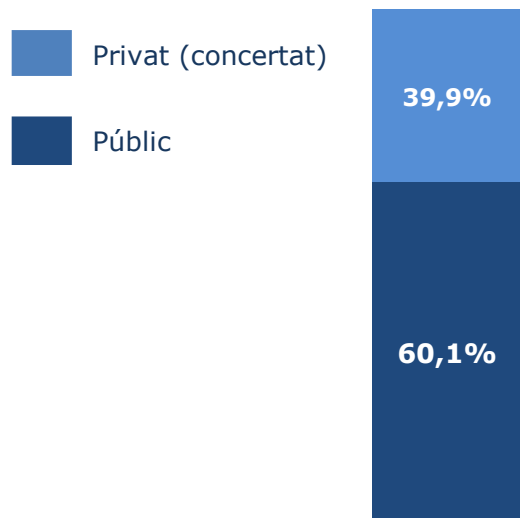

- La representativitat és de base municipal.
- L'agregació de municipis permet inferir validesa a escala província a través de comprovar equivalència en valors: titularitat centre, lloc de naixement i proporcions de població per comarca.
- Es va dur a terme l'anàlisi descriptiva, bivariada, i una posterior modelització.
- Els qüestionaris en els què no es va respondre l'edat i/o el sexe de l'enquestat **van ser eliminats** de l'anàlisi.
- Com a retorn als municipis, es va oferir als ajuntaments una sessió de discussió dels resultats.

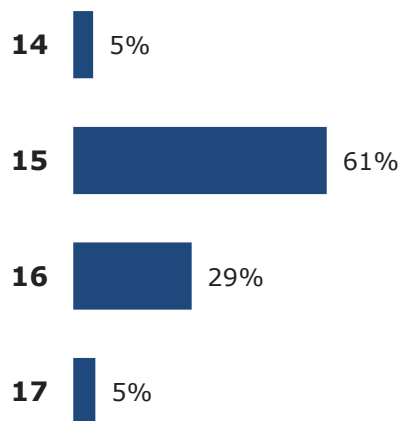

DESCRIPCIÓ SOCIODEMOGRÀFICA DE LA MOSTRA

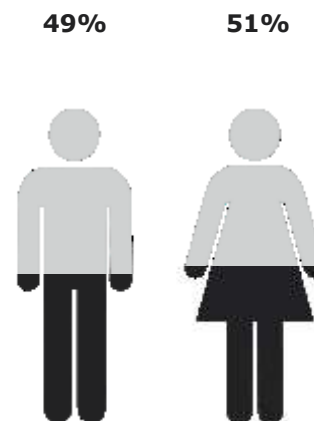
TITULARITAT DELS CENTRES

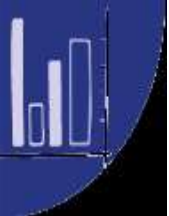

EDAT ($\bar{X} = 15,35$)

SEXE

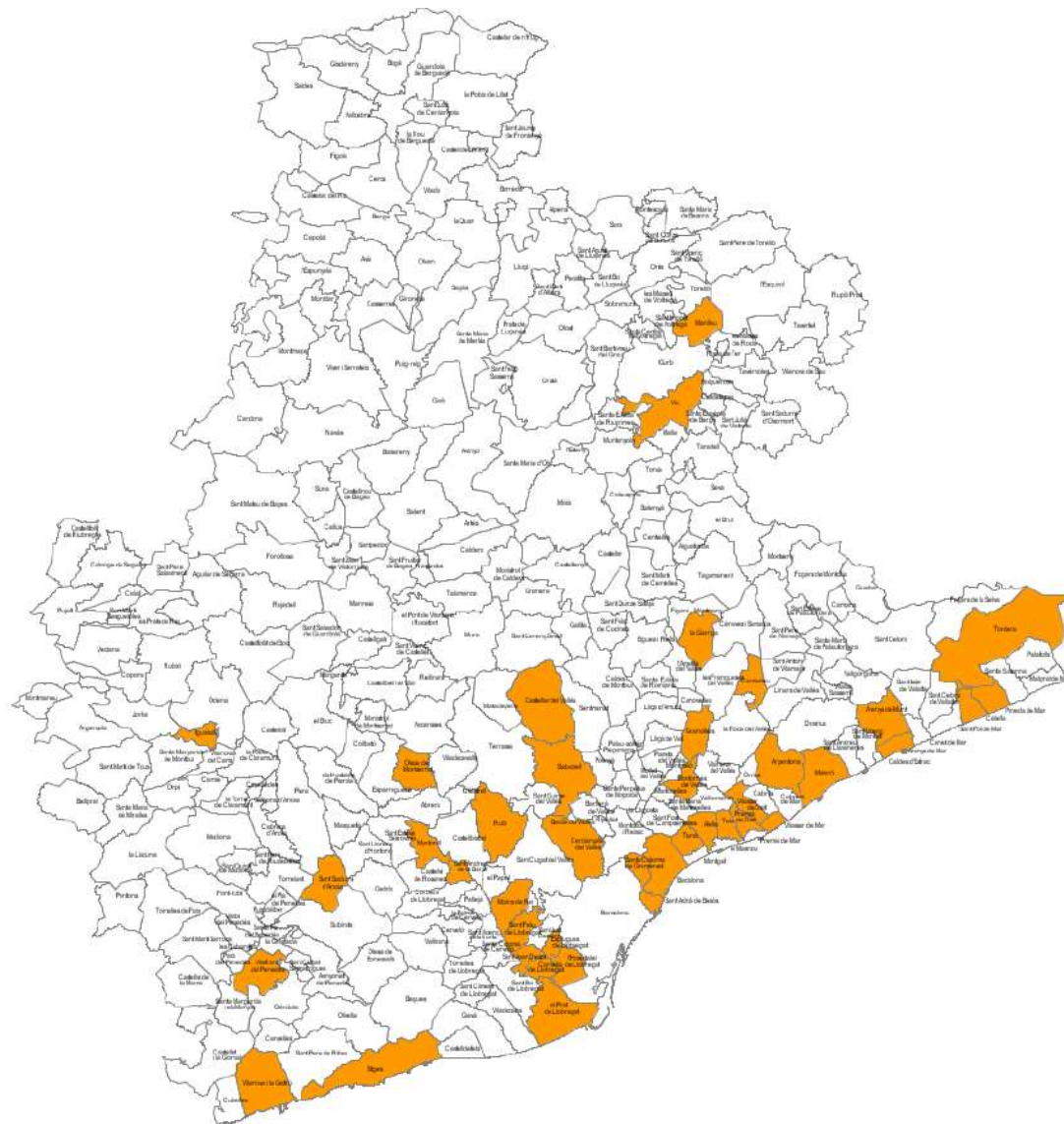

DESCRIPCIÓ SOCIODEMOGRÀFICA DE LA MOSTRA

Municipis participants

Alella	Olesa de Montserrat
Arenys de Mar	Pineda de Mar
Arenys de Munt	Premià de Dalt
Argentona	Rubí
Badalona	Sabadell
Calella	Sant Adrià del Besòs
Cardedeu	Sant Andreu de la Barca
Castellar del Vallès	Sant Coloma Gramenet
Cerdanyola del Vallès	Sant Feliu de Llobregat
Cornellà de Llobregat	Sant Joan Despí
El Prat de Llobregat	Sant Sadurn d'Anoia
Esplugues de Llobregat	Sitges
Granollers	Teià
Igualada	Tiana
La Garriga	Tordera
L'Hospitalet	Vic
Manlleu	Vilafranca del Penedès
Martorell	Vilanova i a Geltrú
Mataró	Vilassar de Dalt
Molins de Rei	Vilassar de Mar
Montornès del Vallès	

Els hàbits relacionats amb la salut dels joves de la província de Barcelona

- Com se senten? Salut, estat d'ànim i relacions amb els altres
- Què fan per divertir-se?
- Com s'alimenten? Adherència la dieta mediterrània
- Consum de substàncies
- Sexualitat

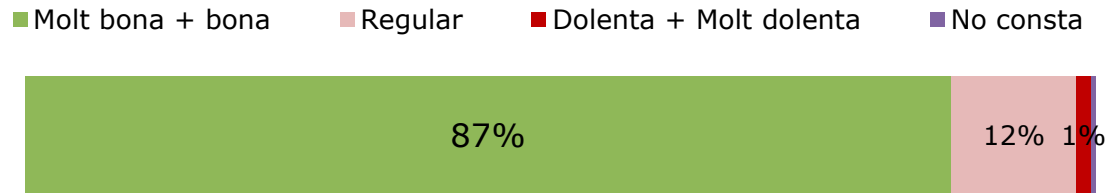

Com se senten?

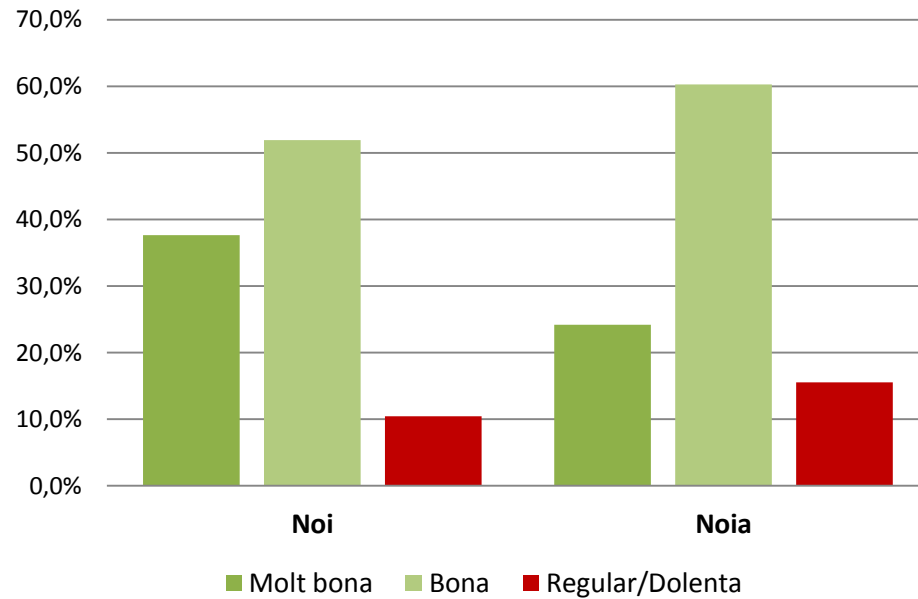
Salut, estat d'ànim i relacions amb
els altres

Com diries que és la teva salut en general?

Percepció de l'estat de salut

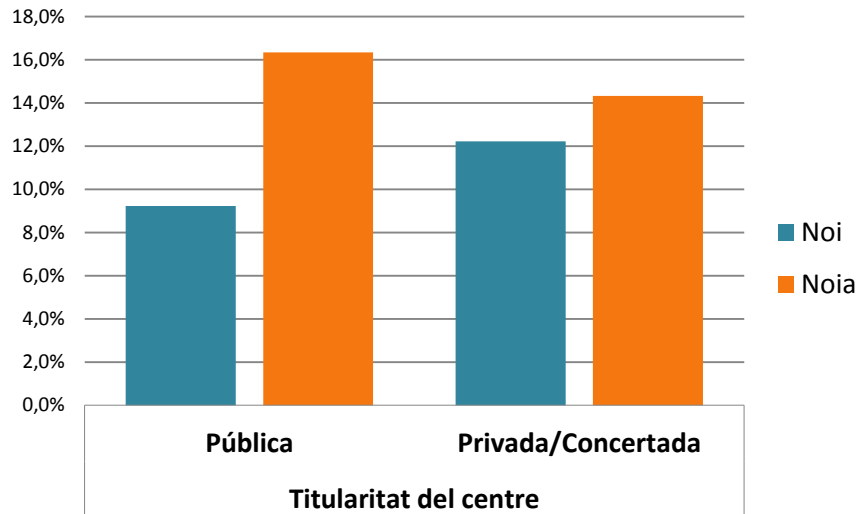

Salut percebuda segons sexe

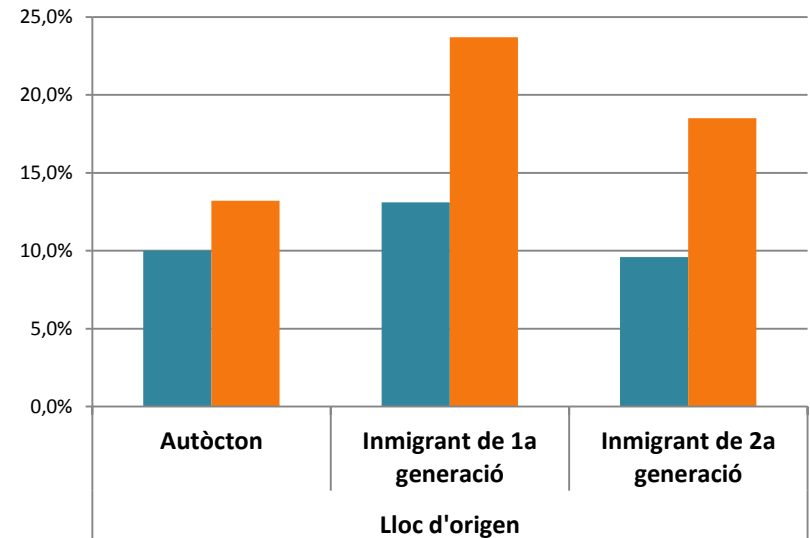

Com diries que és la teva salut en general?

Joves que declaren una salut regular/dolenta segons titularitat del seu centre

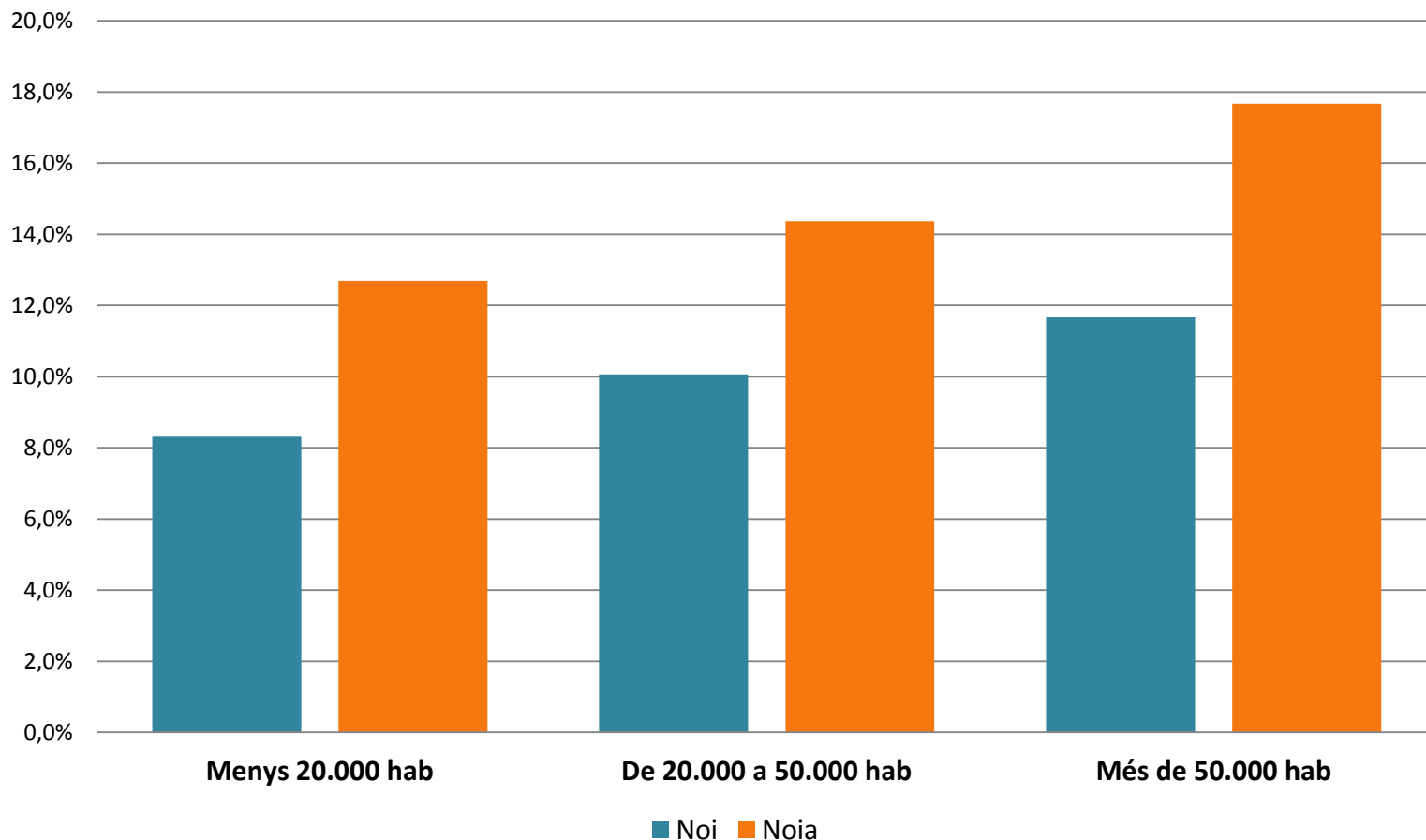
Joves que declaren una salut regular/dolenta segons lloc d'origen

- Les noies declaren una pitjor salut auto-percebuda que els nois (p-valor<0,0001), fet que s'accentua als centres de titularitat pública.
- Aquesta desigualtat en salut també s'incrementa segons el lloc d'origen dels joves (p-valor<0,0001).

Com diries que és la teva salut en general?

Salut autopercebuda regular/dolenta segons mida del municipi

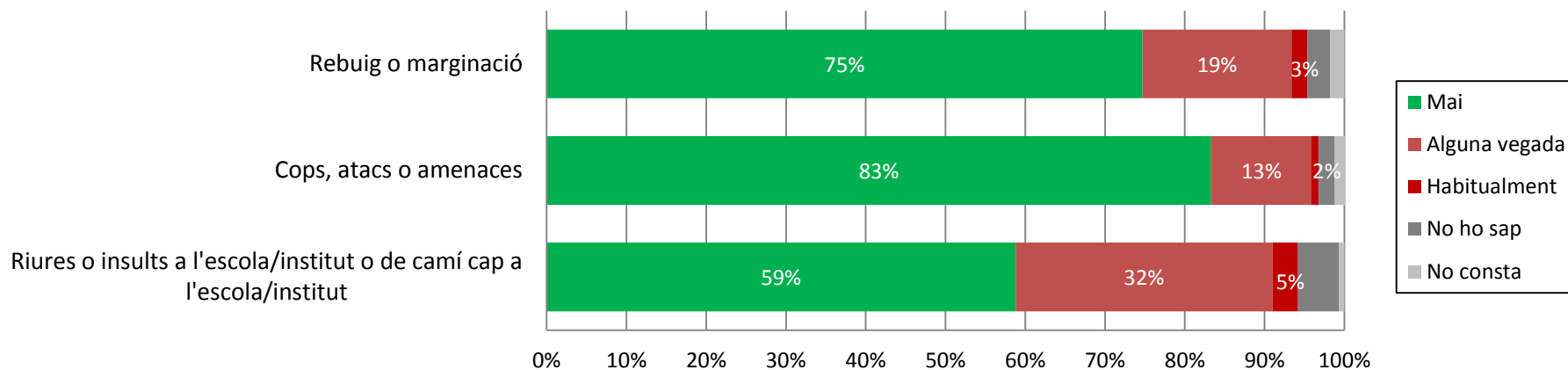

➤ S'observa una pitjor percepció de l'estat de salut en alumnes que viuen en poblacions molt grans (més de 50.000 habitants), p -valor $<0,0001$.

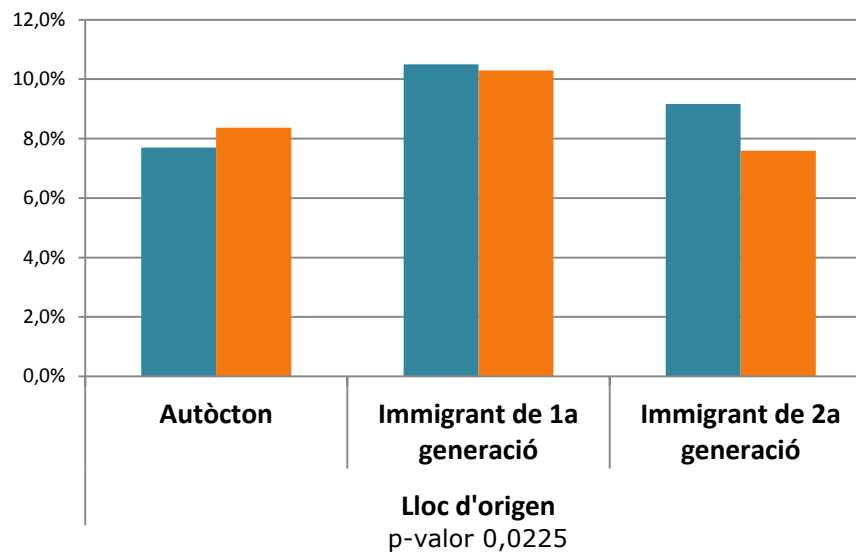

Víctima d'assetjament escolar

Ha patit situacions de...

Víctima d'assetjament escolar*

*Ser víctima d'assetjament escolar es va definir com haver estat insultat/da, colpejat/da o marginat/da "habitualment" o bé haver sofert "alguna vegada" cadascuna de les tres accions esmentades en el darrer any.

Assetjament físic, psicològic i/o sexual

Manifesten haver patit...

MALTRACTAMENT FÍSIC

13,9%

13,6 %

MALTRACTAMENT PSICOLÒGIC

23,5%

A les xarxes socials: 4,4%

36,5%

A les xarxes socials: 10,2%

ASSETJAMENT SEXUAL

5,6%

A les xarxes socials: 3,3%

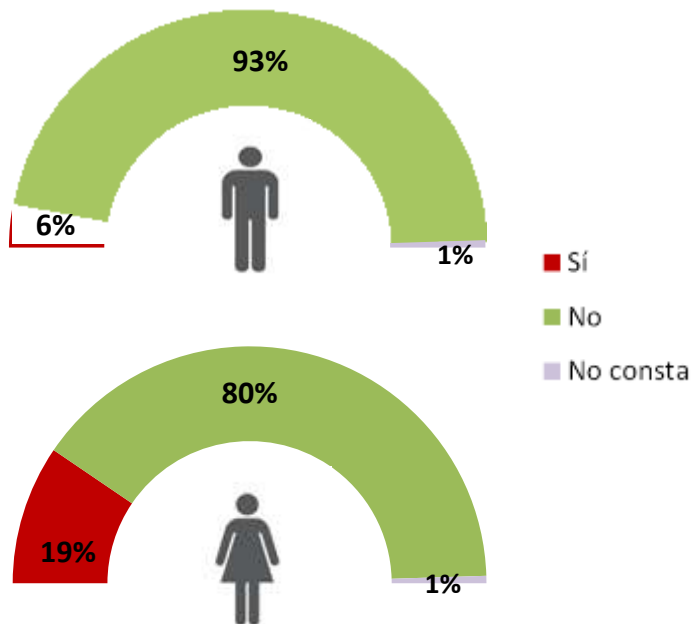
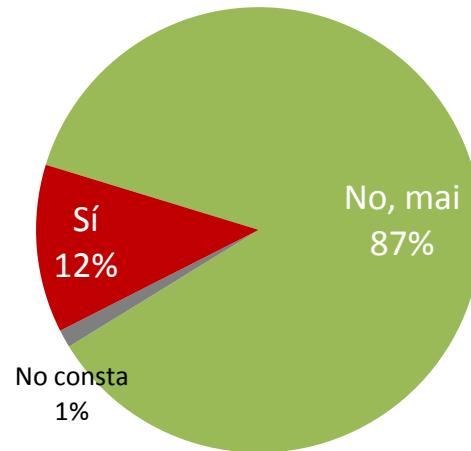
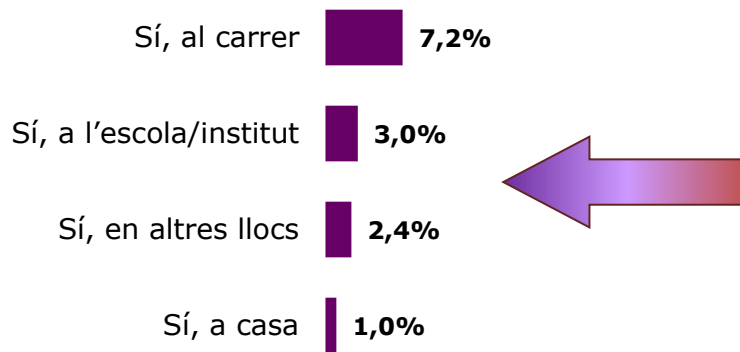

18,5%*

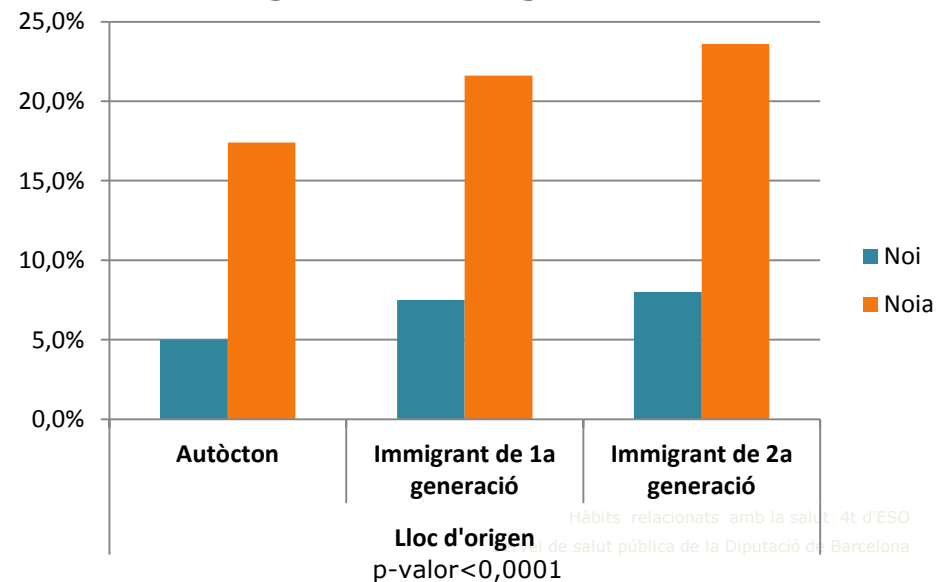
A les xarxes socials: 8,7%

Alguna vegada has patit assetjament sexual?

Joves que han patit assetjament sexual, segons lloc d'origen i sexe

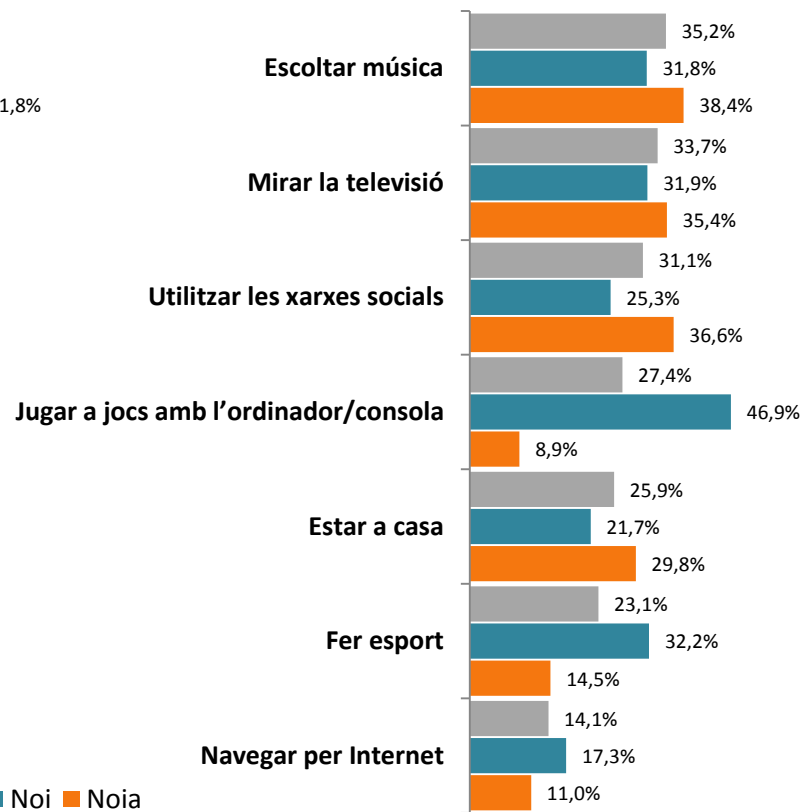
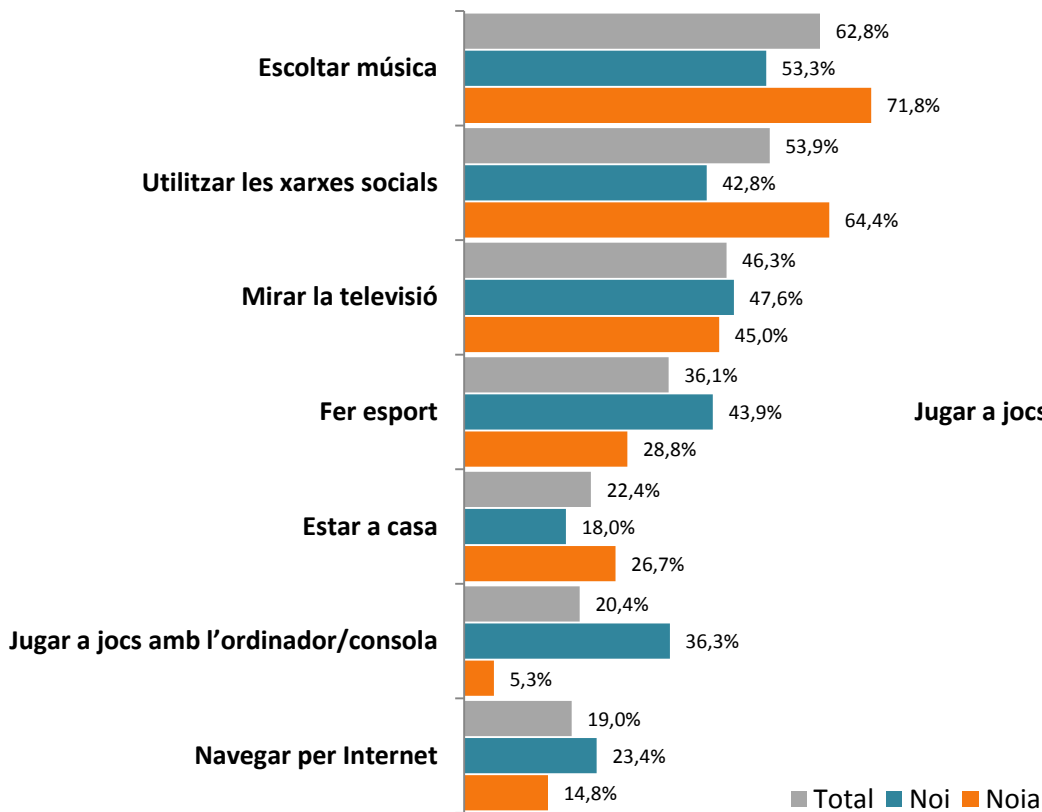
Què fan per divertir-se?

Activitats preferides per divertir-se

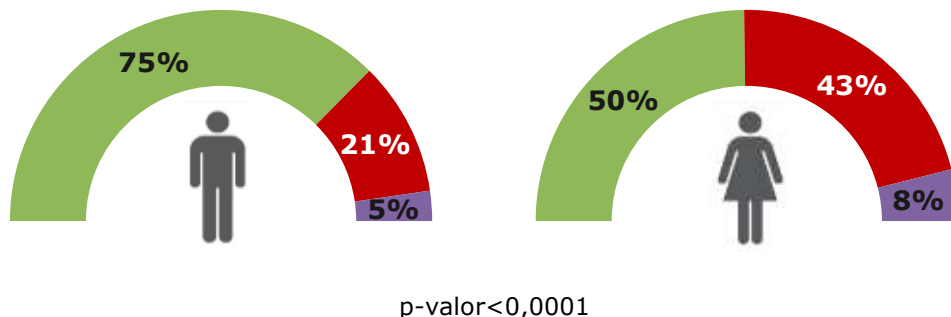
DIES LABORABLES

CAPS DE SETMANA

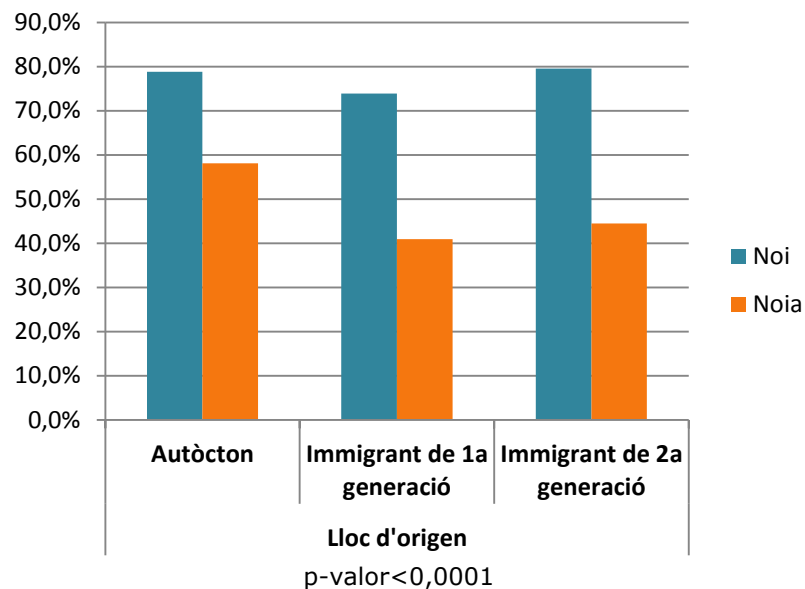
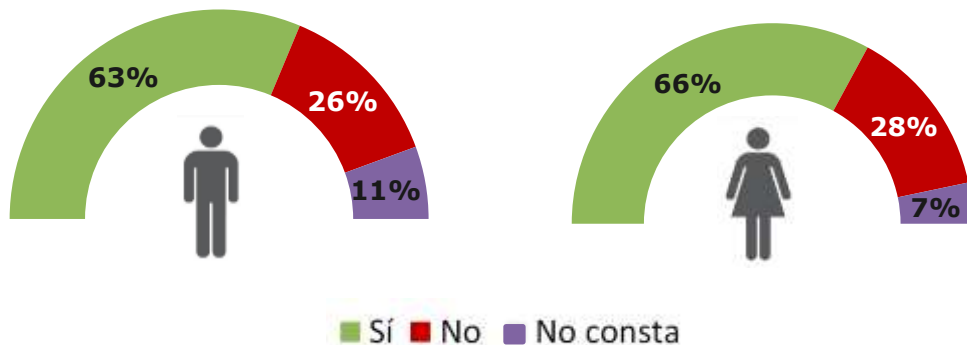

Pràctica d'esport i activitat física segons sexe

PRÀCTICA D'ESPORT

PRÀCTICA D'ACTIVITAT FÍSICA

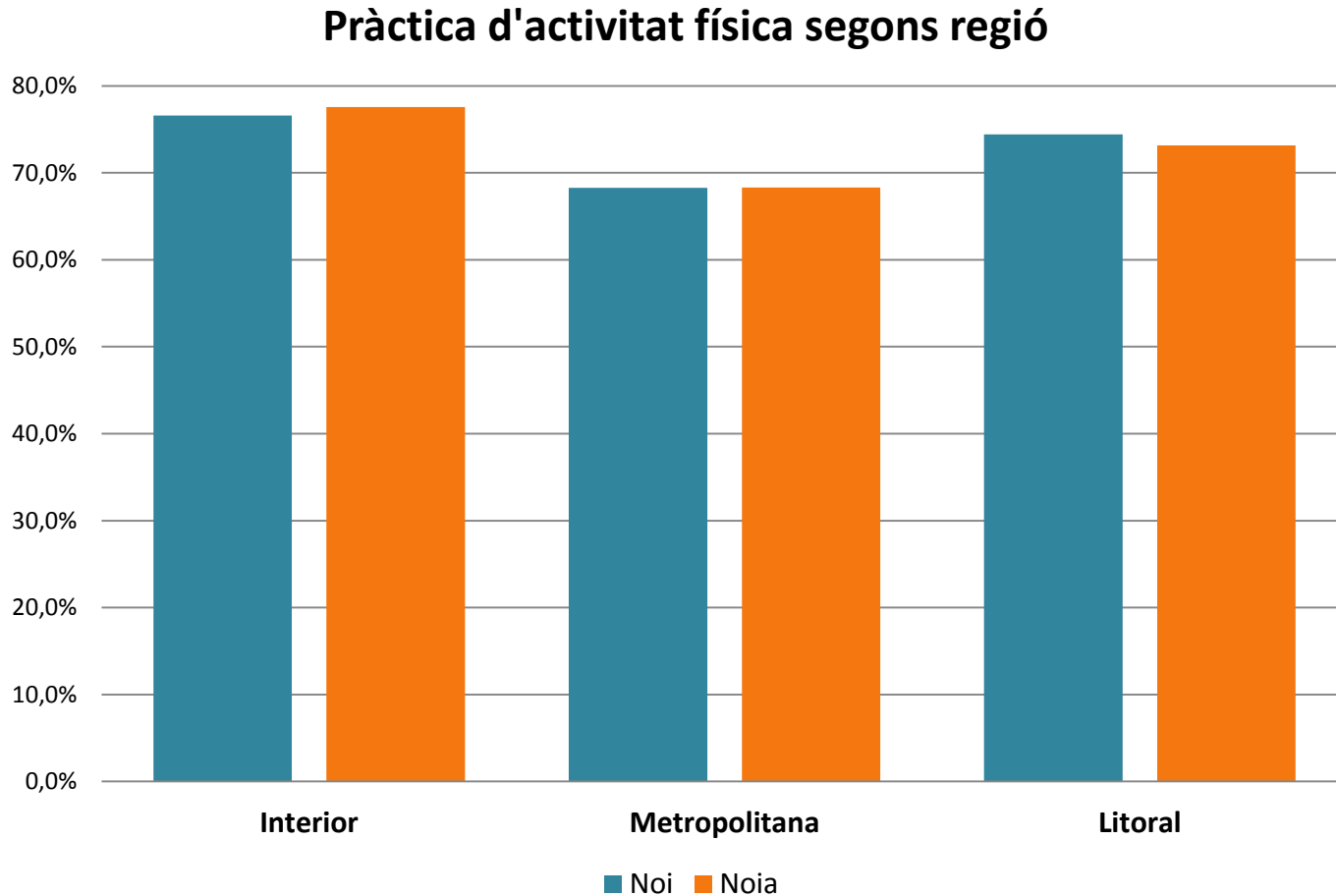

- Entenem per **esport** la pràctica d'activitat física vigorosa (bàsquet, futbol, natació...).
- Entenem per **activitat física** aquella que té una intensitat moderada (excursions, skate, caminades...).

Atenció! La diferència entre la pràctica d'esport de nois i noies és estadísticament significativa.

Pràctica d'activitat física segons territori

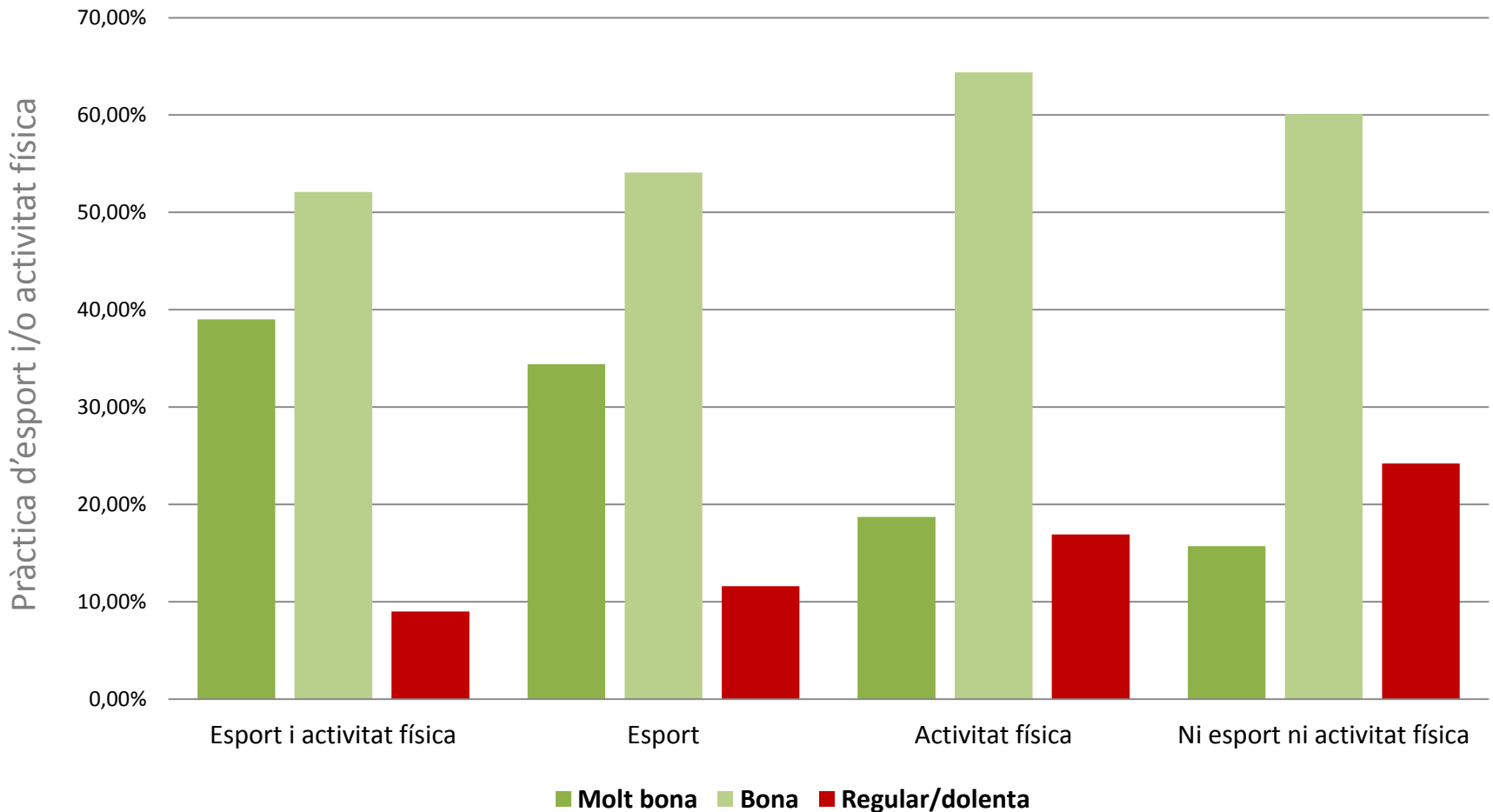

➤ S'observa una menor pràctica d'activitat física en els municipis metropolitans. Aquestes diferències són estadísticament significatives (p-valor<0,0001).

A què s'associa la pràctica d'activitat física i/o esport?

Salut auto-percebuda segons pràctica d'exercici físic

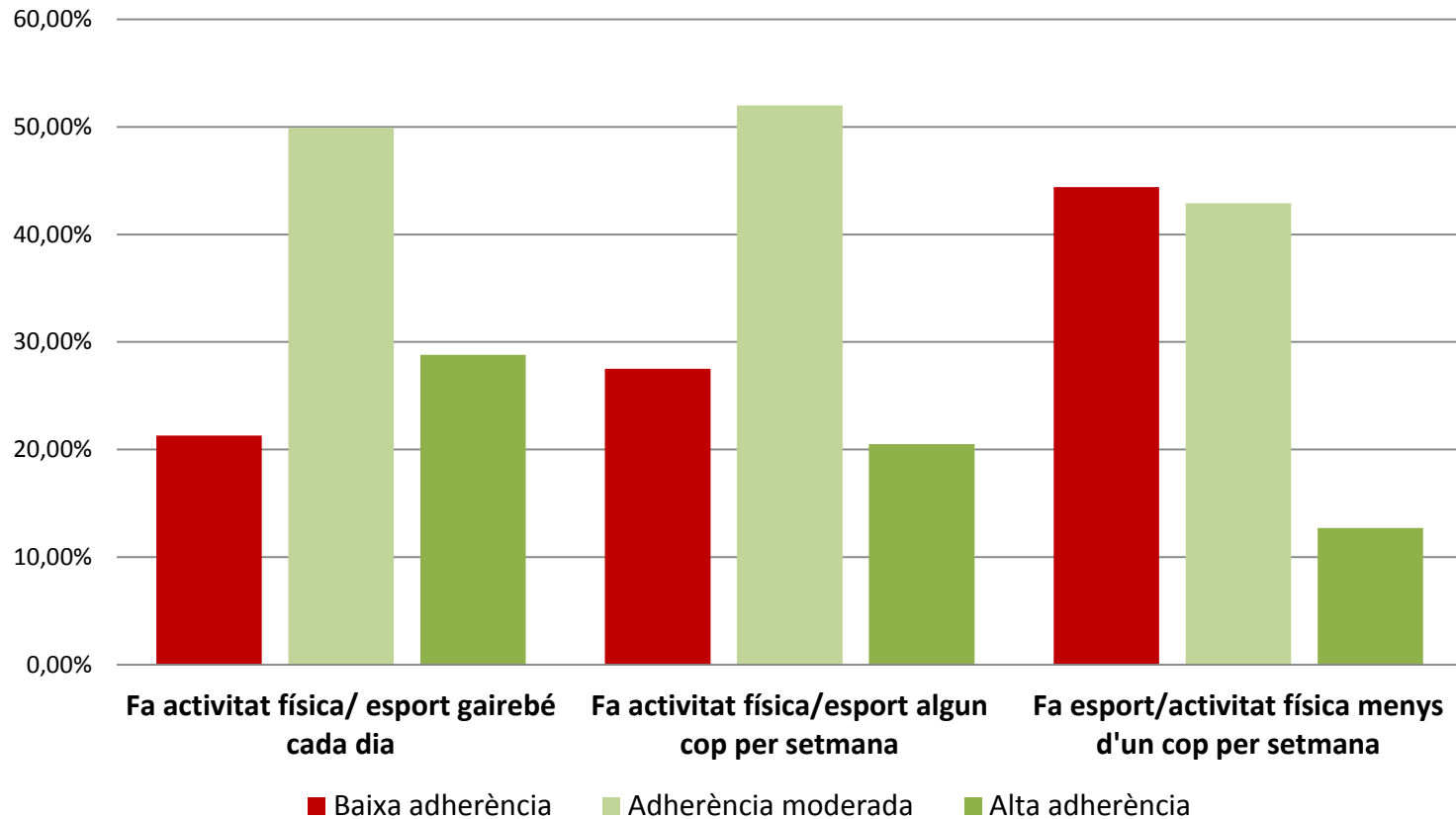

➤ S'observa associació entre la pràctica esportiva i la salut auto-percebuda. Aquestes diferències són estadísticament significatives ($p\text{-valor} < 0,0001$).

A què s'associa la pràctica d'activitat física i/o esport?

Adherència a dieta mediterrània segons activitat física/esport

➤ S'observa associació entre la pràctica d'activitat física i/o esportiva i l'adherència a la dieta mediterrània. Aquestes diferències són estadísticament significatives ($p\text{-valor} < 0,0001$).

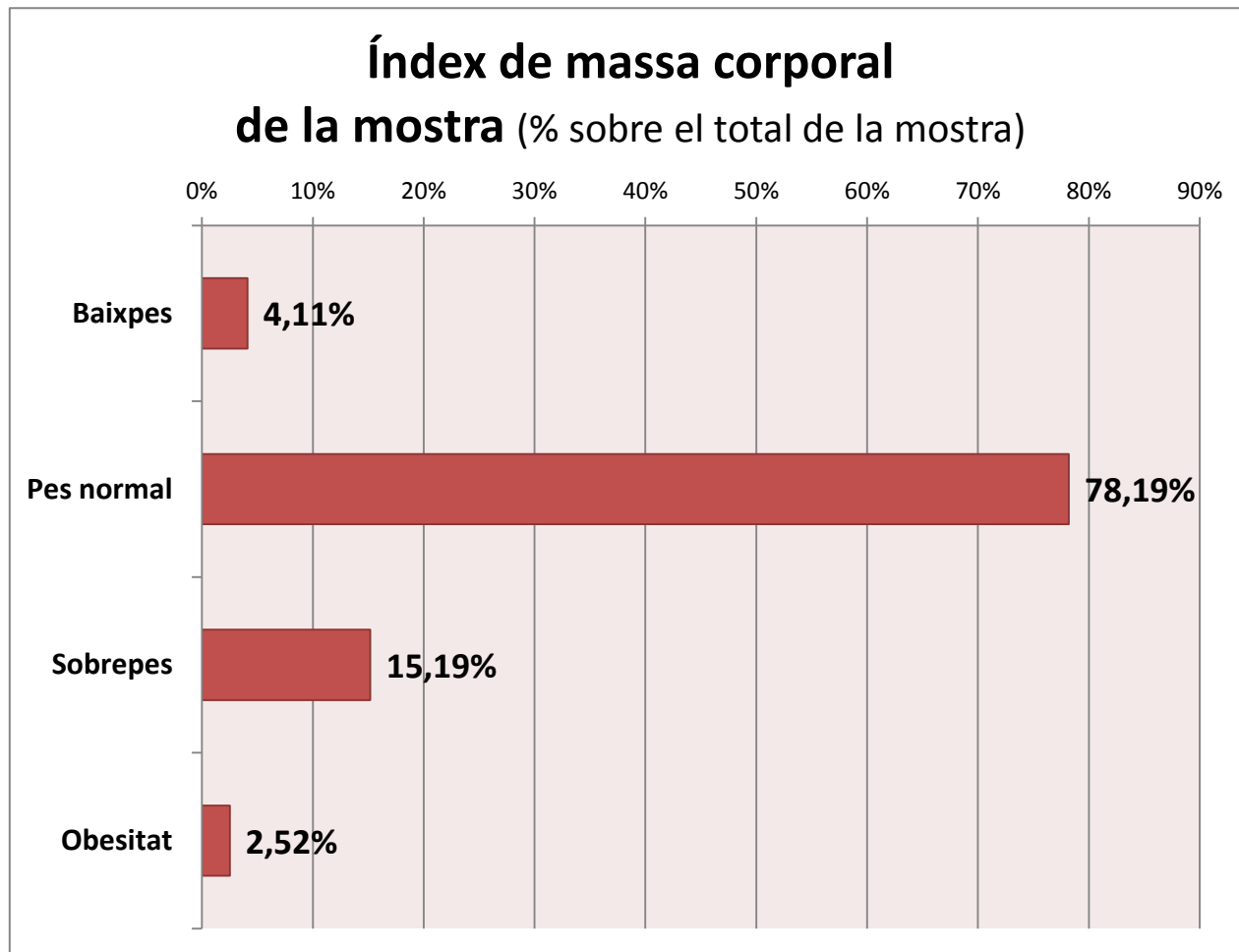
Adequació de pes i dieta

Adherència a la dieta mediterrània

IMC i percepció del propi pes

PERCEPCIÓ DEL PROPI PES COM A ADEQUAT, SEGONS SEXE*

34,5% 39,5%

56,3% 62,8%

9,0% 29,5%

12,8% 17,3%

El 81% de noies presenta un pes normal vs el 74% de nois.

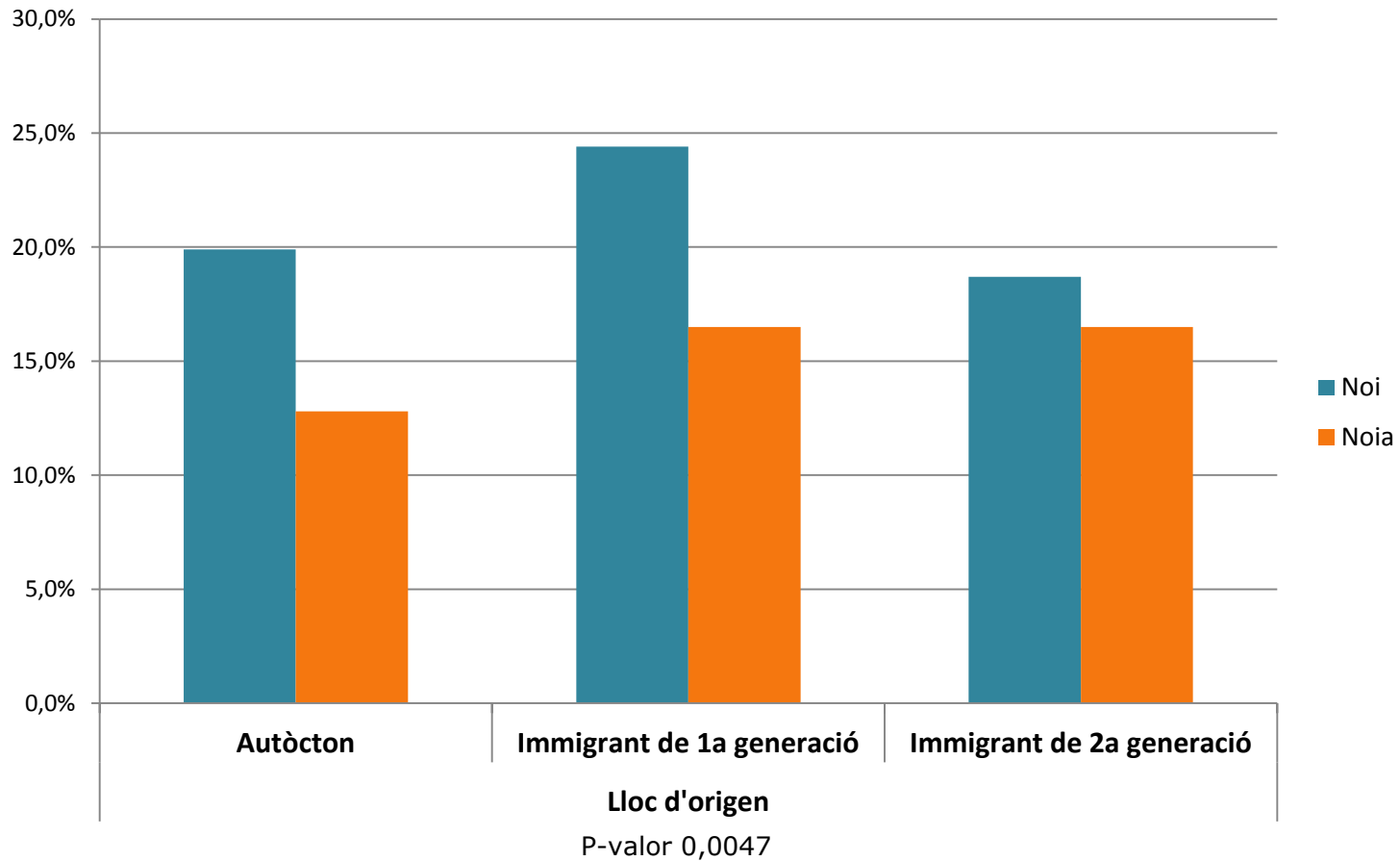
* % dintre de cada segment que considera que el seu pes és adequat

Prevalença de sobrepès i obesitat segons lloc d'origen

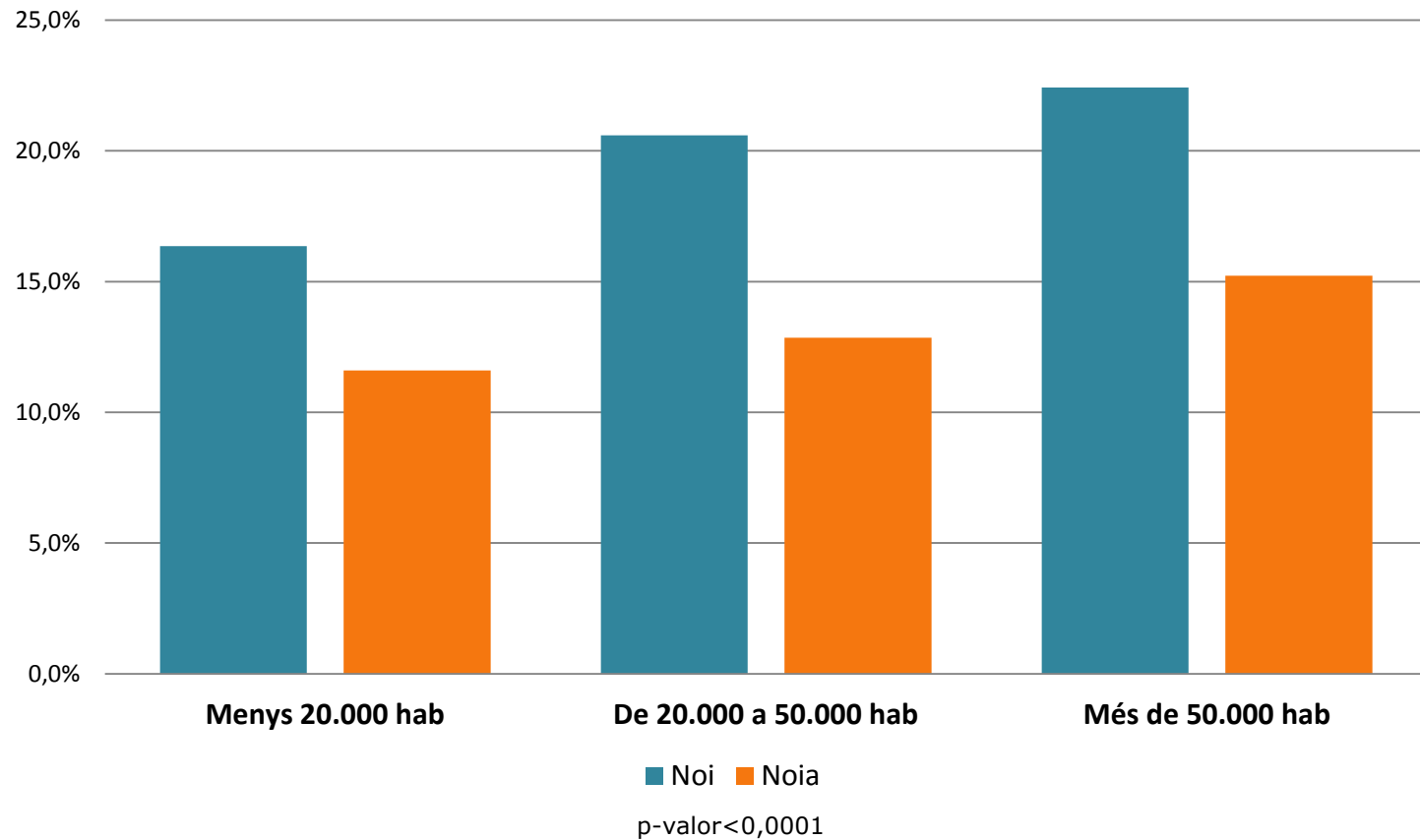
Prevalença d'IMC amb sobrepès/obesitat, segons lloc d'origen i sexe

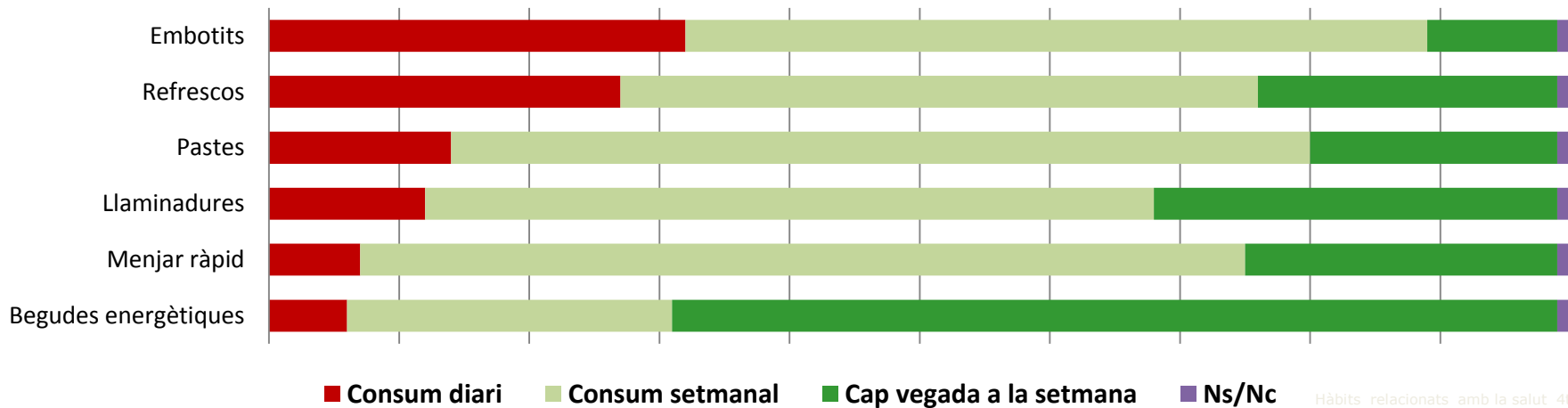
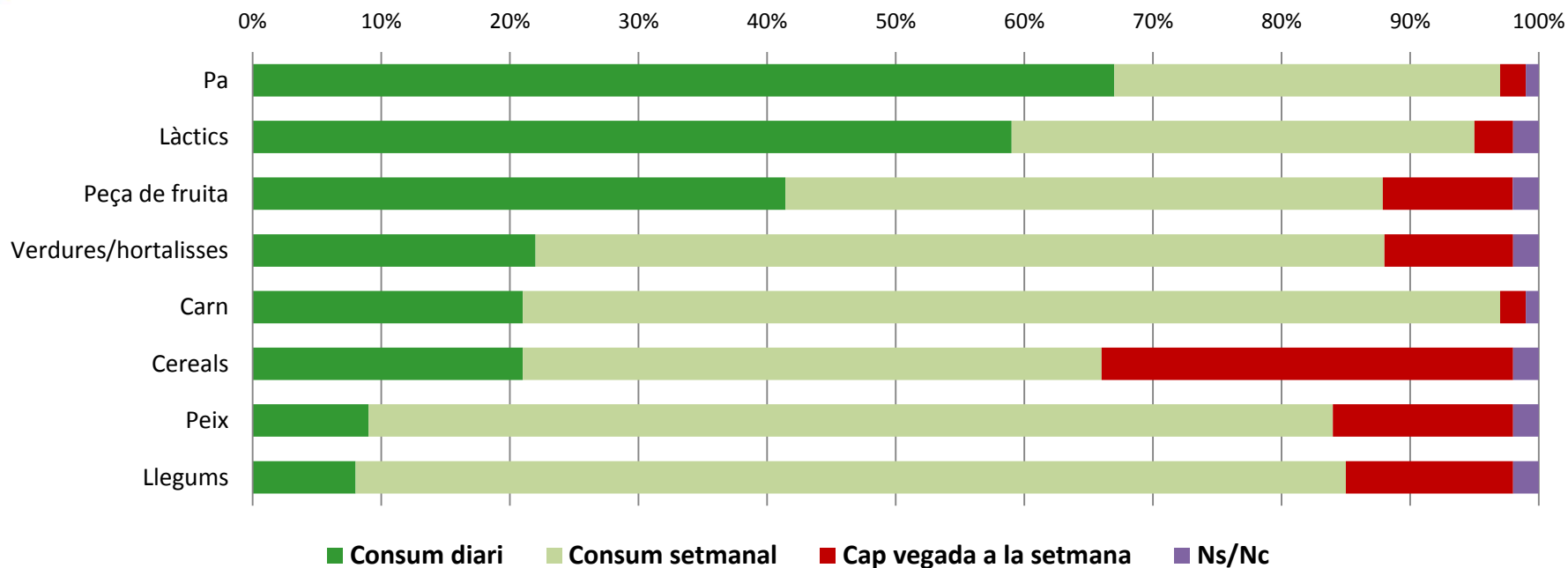
Prevalença de sobrepès i obesitat segons mida de la població

Prevalença de sobrepès i obesitat segons mida de la població

Consum d'aliments

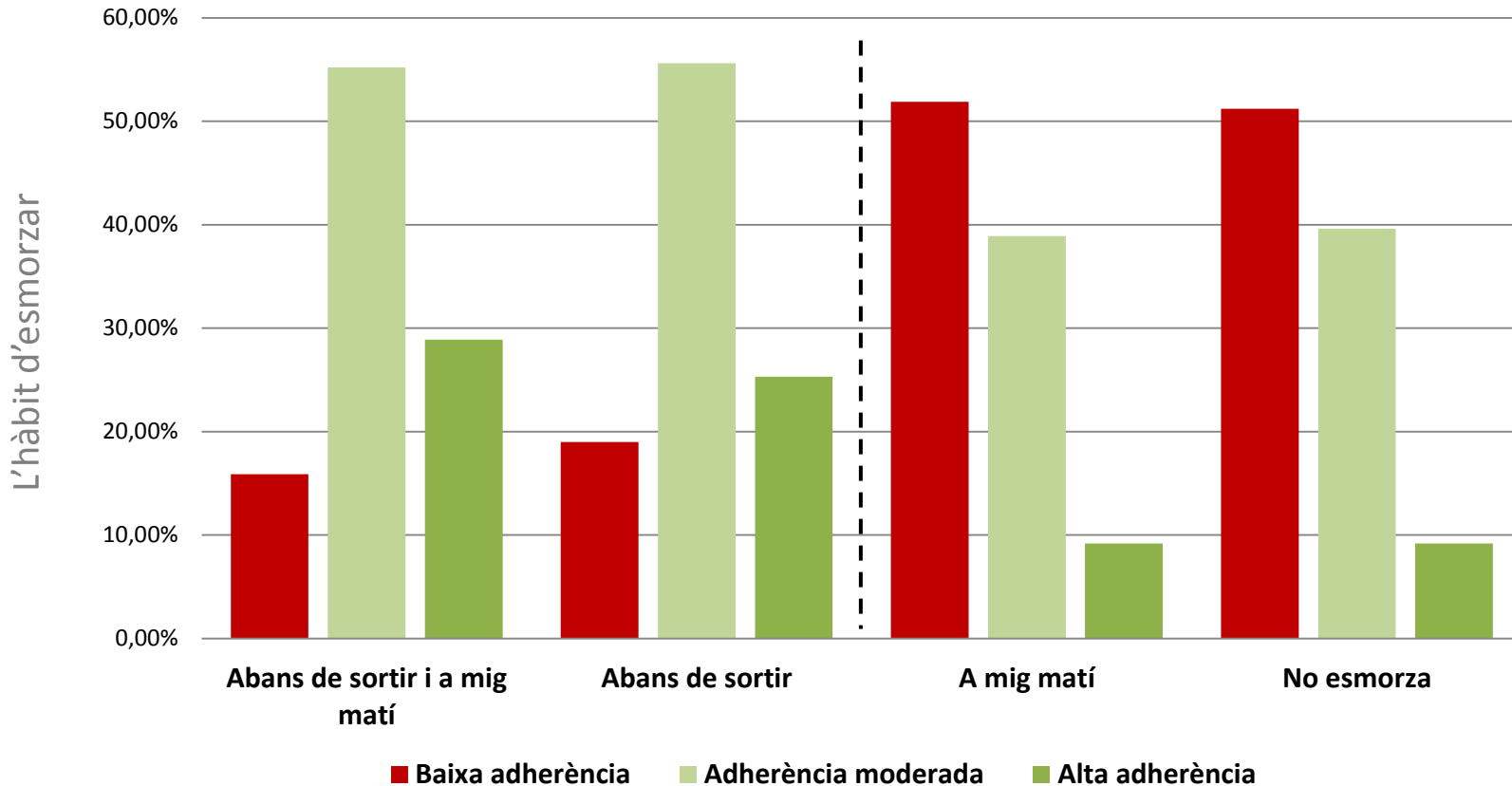

L'hàbit d'esmorzar

El 75% de nois i el 65% de noies esmorzen abans de sortir de casa habitualment*

Adherència a la dieta mediterrània segons esmorzar

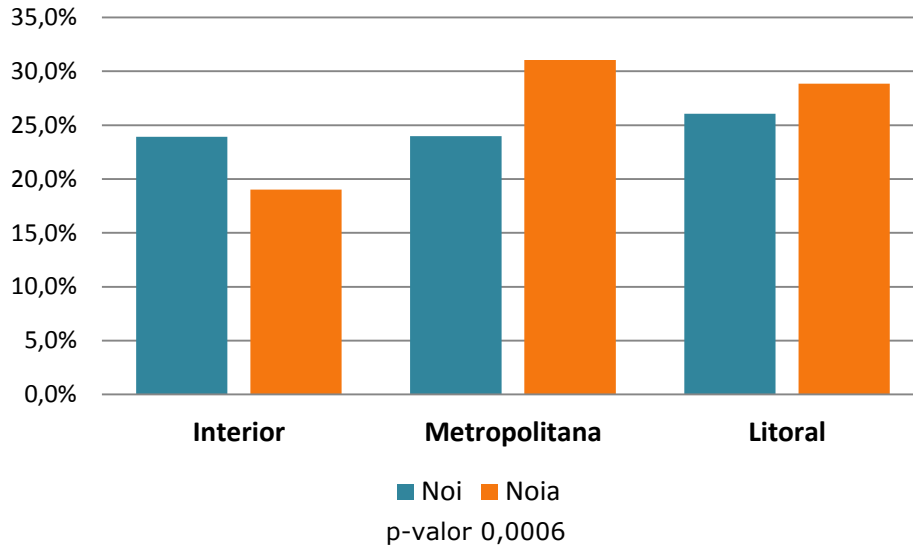
➤ S'observa associació entre l'adherència a la dieta mediterrània i l'hàbit d'esmorzar. Aquestes diferències són estadísticament significatives ($p\text{-valor} < 0,0001$).

*Habitualment: 4 o més vegades a la setmana

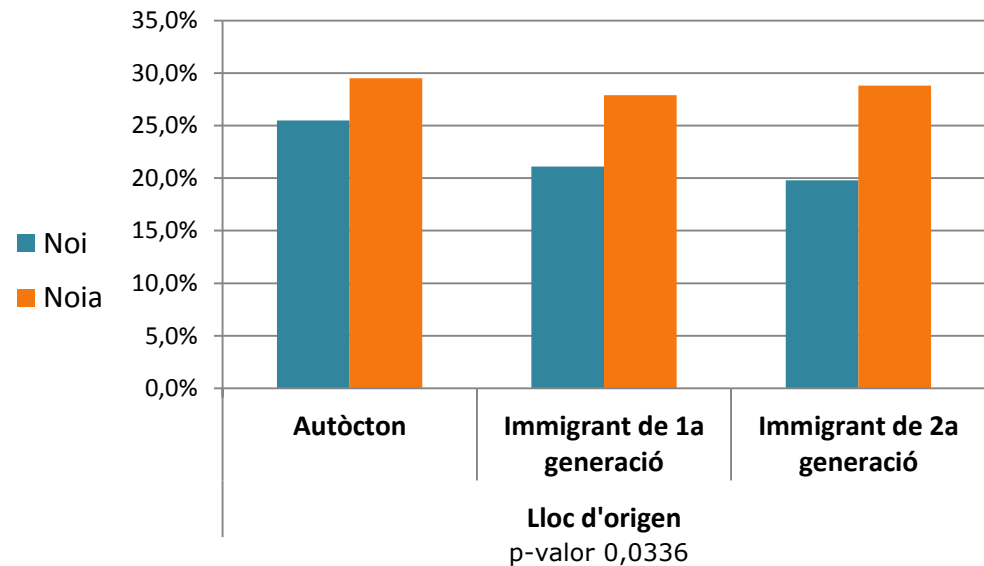

Adherència a la dieta mediterrània

Baixa adherència a la dieta mediterrània segons regió

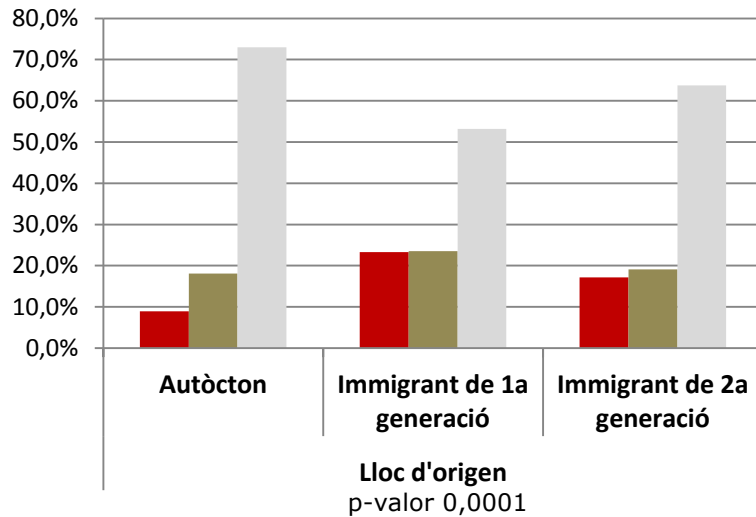
Baixa adherència a la dieta mediterrània, segons lloc d'origen i sexe

Consum de begudes energètiques

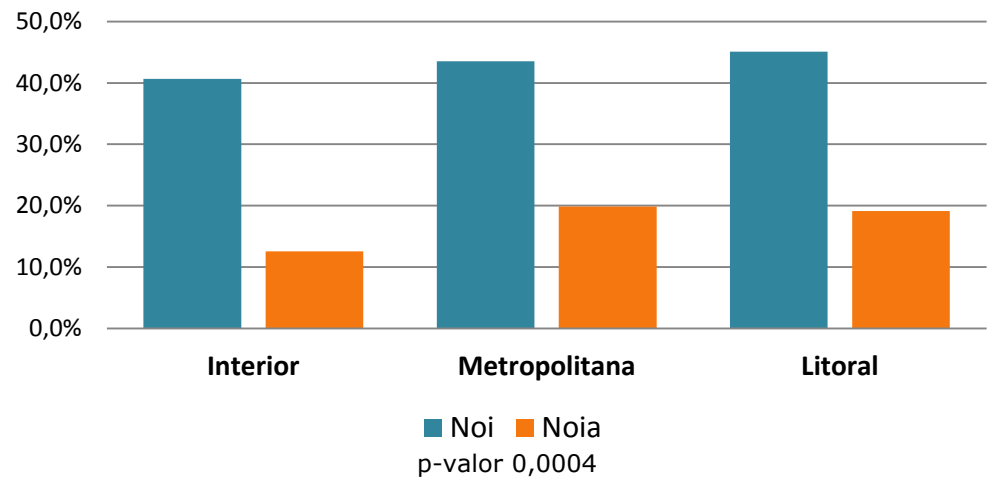
Consum de begudes energètiques segons origen

El consum en nois és més del doble de les noies

- Diari
- Setmanal
- Mai

Consum de begudes energètiques diari + setmanal, segons regió

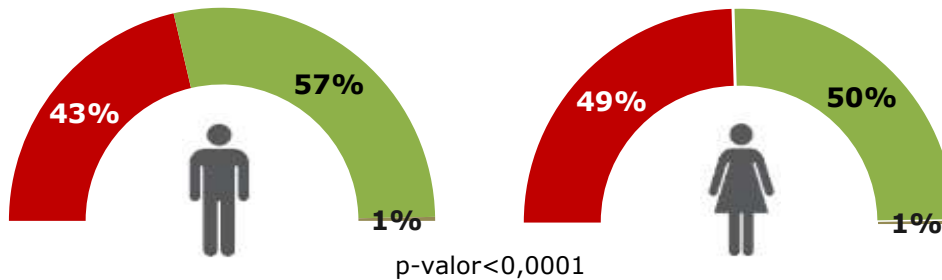

Quins són els seus principals comportaments de risc?

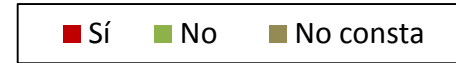
Consum de substàncies

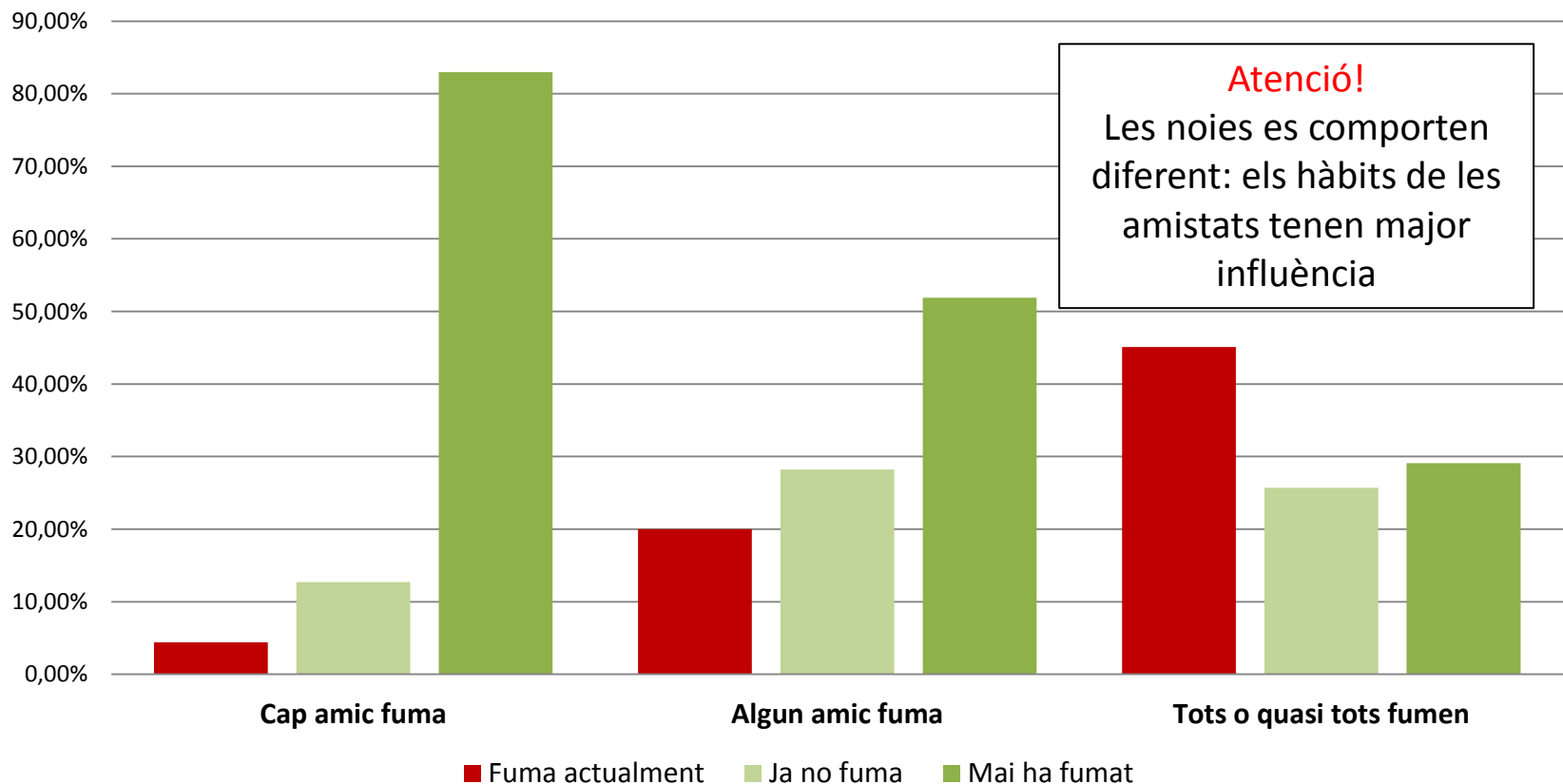
Consum de tabac

HAS FUMAT ALGUNA VEGADA?

Consum de tabac segons amistats que fumen

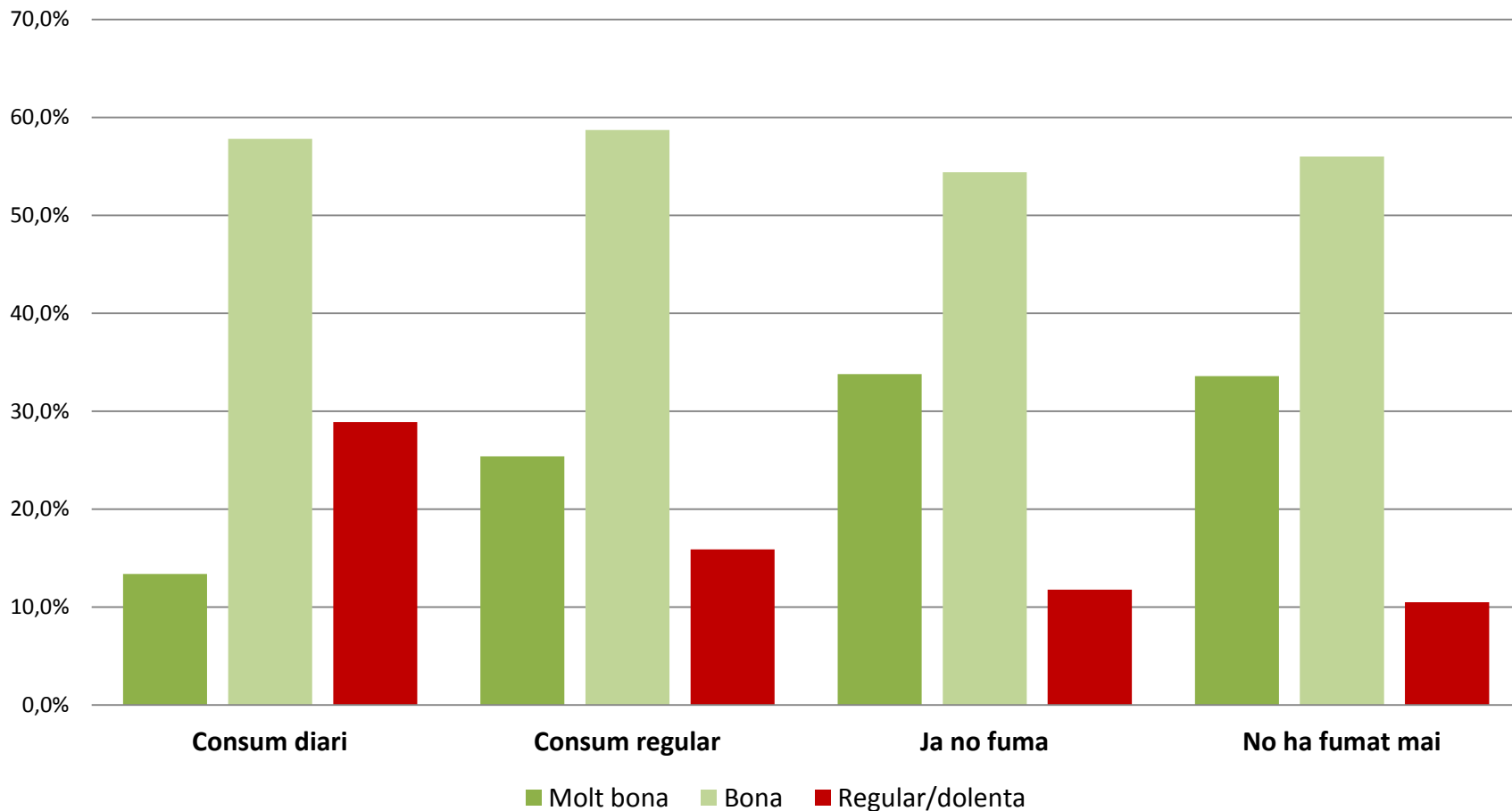

A què s'associa el consum de tabac?

Salut auto-percebuda segons consum de tabac

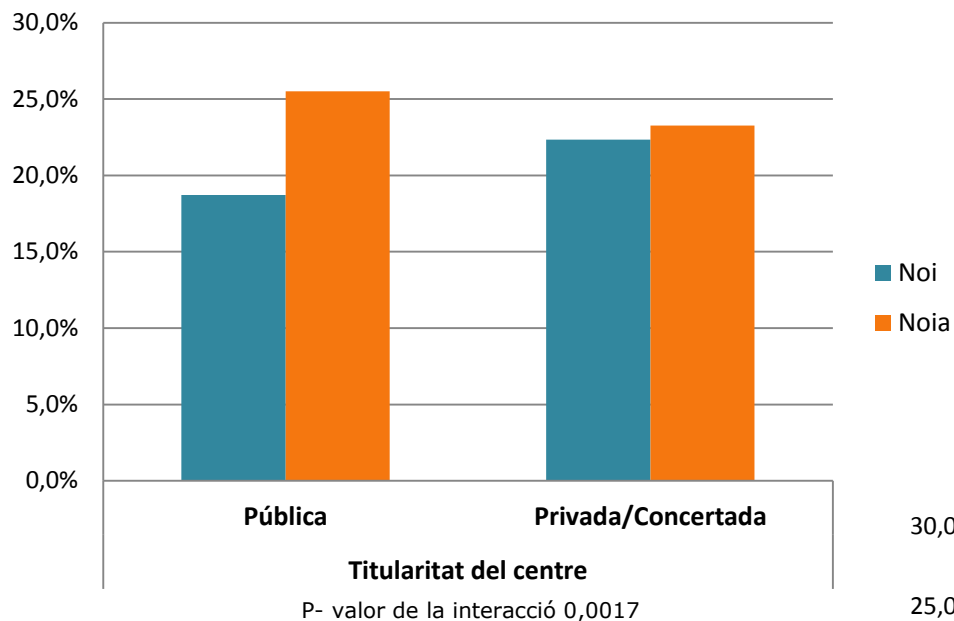

- S'observa associació entre el consum de tabac i la salut auto-percebuda, essent estadísticament significativa ($p\text{-valor} < 0,0001$).

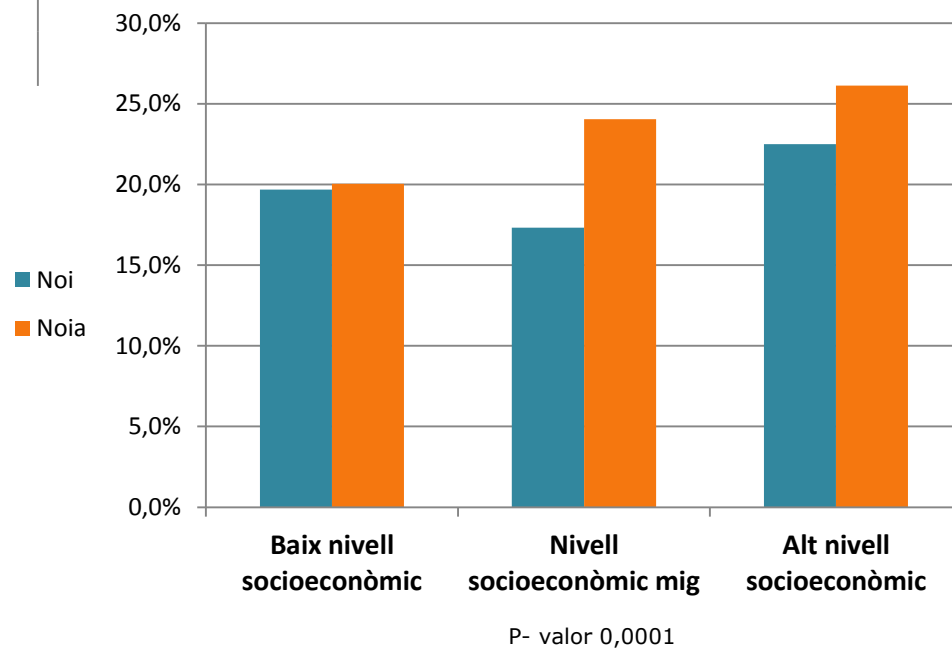

Consum de tabac segons titularitat del centre i nivell socioeconòmic

Consum de tabac segons titularitat del centre

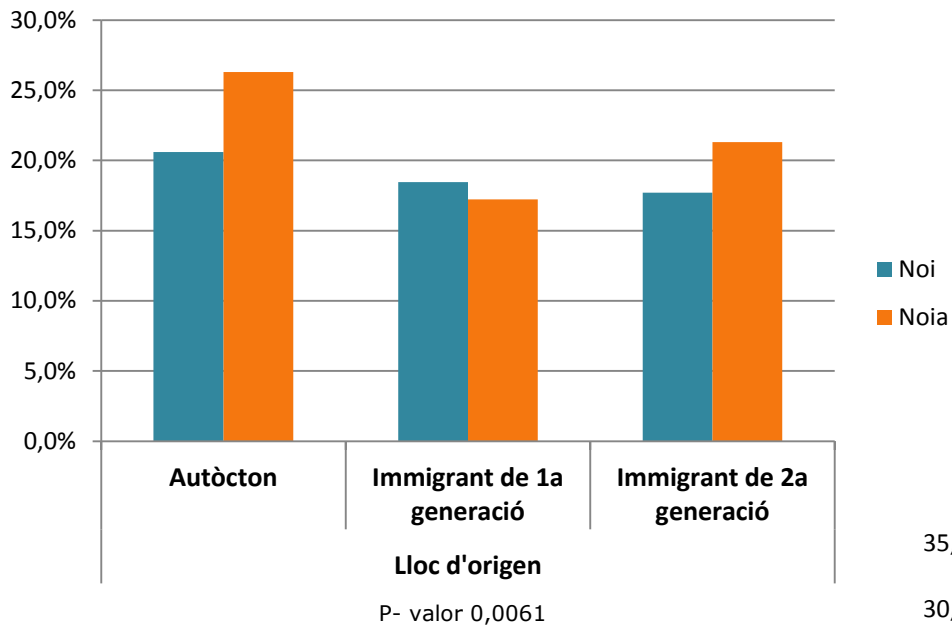
Consum de tabac segons nivell socioeconòmic

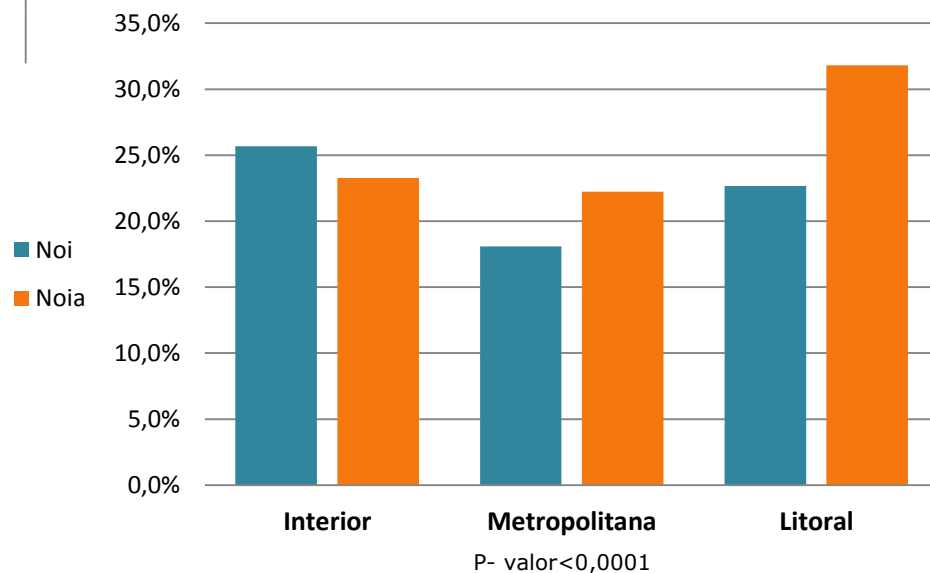

Consum de tabac segons origen i regió del municipi

Prevalença de fumadors/des, segons lloc d'origen

Prevalença de fumadors/des, segons regió

Consum de risc d'alcohol segons sexe

El 47,46% de la població total practica un consum de risc (borratxes i/o binge-drinking)

CONSUM DE RISC D'ALCOHOL ENTRE ELS QUE HAN PROVAT L'ALCOHOL

Base: 6069 individus; el 75% de la població total que ha provat alguna vegada l'alcohol

■ Nois ■ Noies ■ total

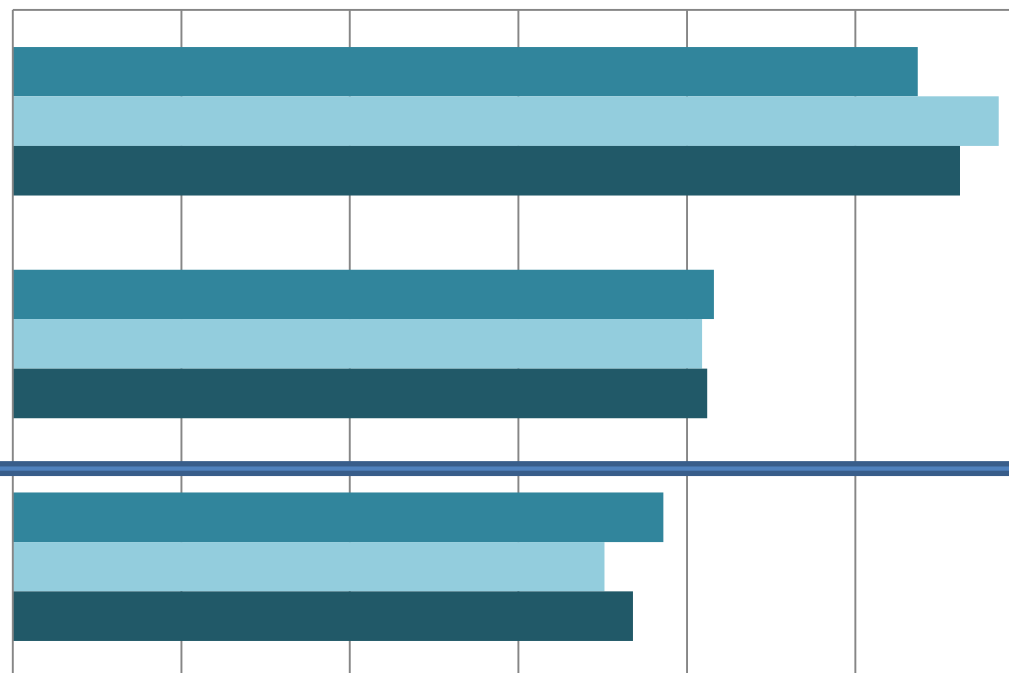
0% 10 20 30 40 50 60%

Borratxeres

Binge drinking

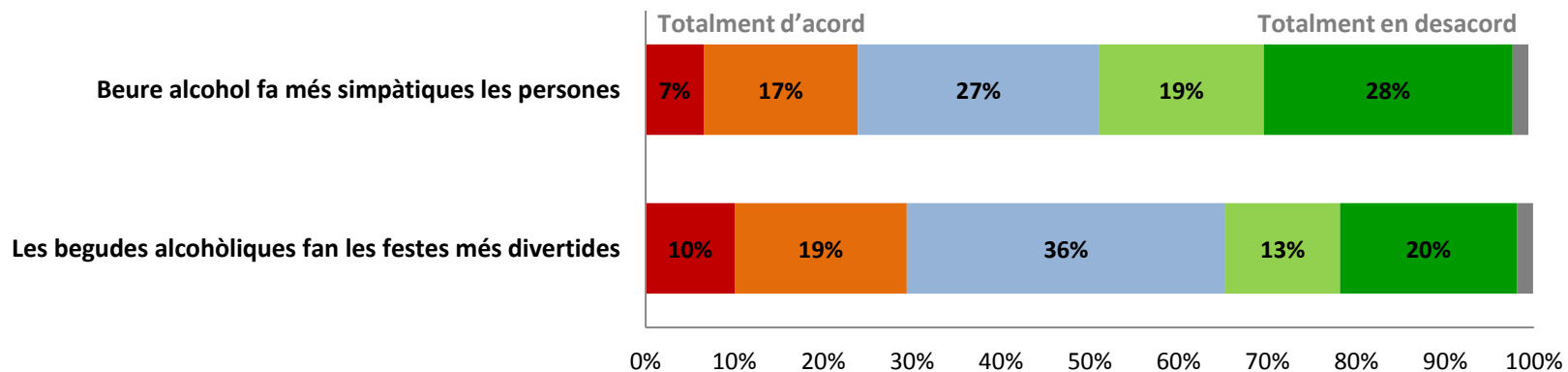
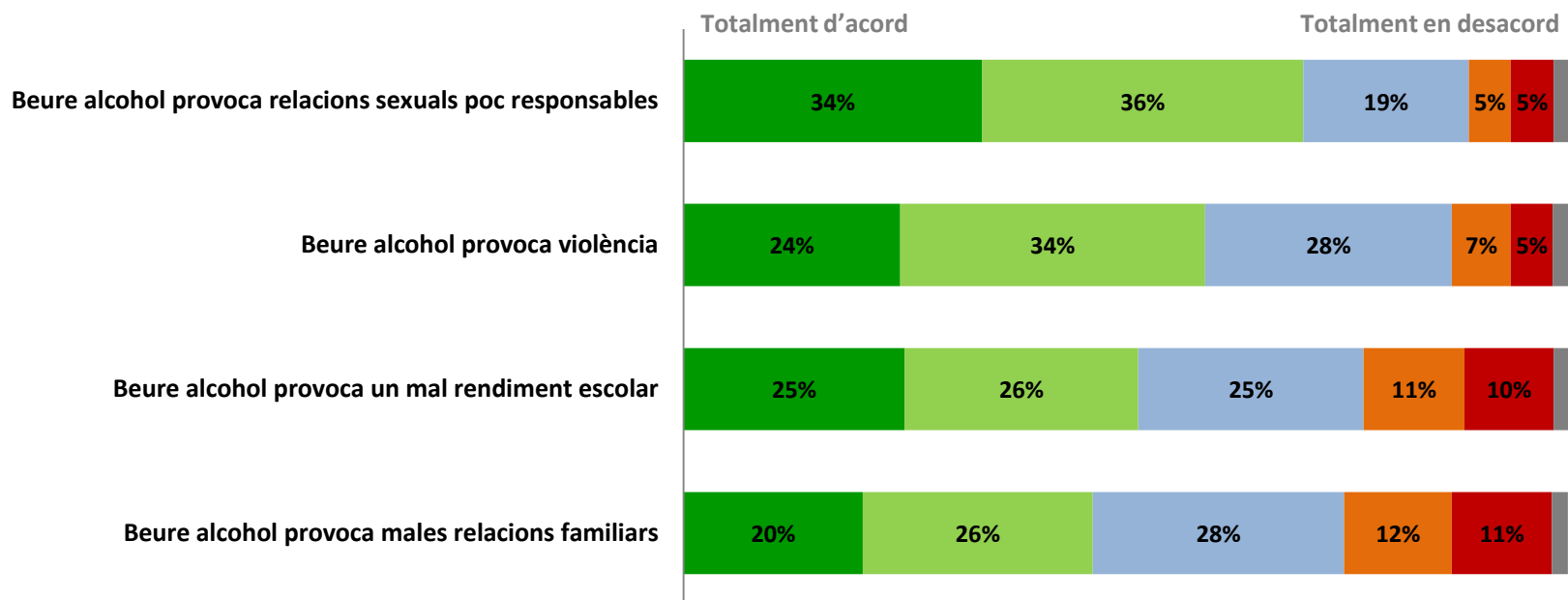
(Haver pres 4 o més begudes alcohòliques en una sola ocasió)

Ni borratxeres ni binge drinking

Opinió sobre el consum d'alcohol

Valoració del risc de l'alcohol segons el seu consum

Expressa el teu grau d'acord amb les següents afirmacions:

1= Totalment en desacord

5= Totalment d'acord

	No bebedor	Bebedor experimental	Borratxeres Binge-drinking
Beure alcohol provoca relacions sexuals poc responsables	4,1	3,9	3,8
Beure alcohol provoca violència	3,9	3,6	3,5
Beure alcohol provoca un mal rendiment escolar	3,9	3,3	3
Beure alcohol provoca males relacions familiars	3,8	3,2	2,9

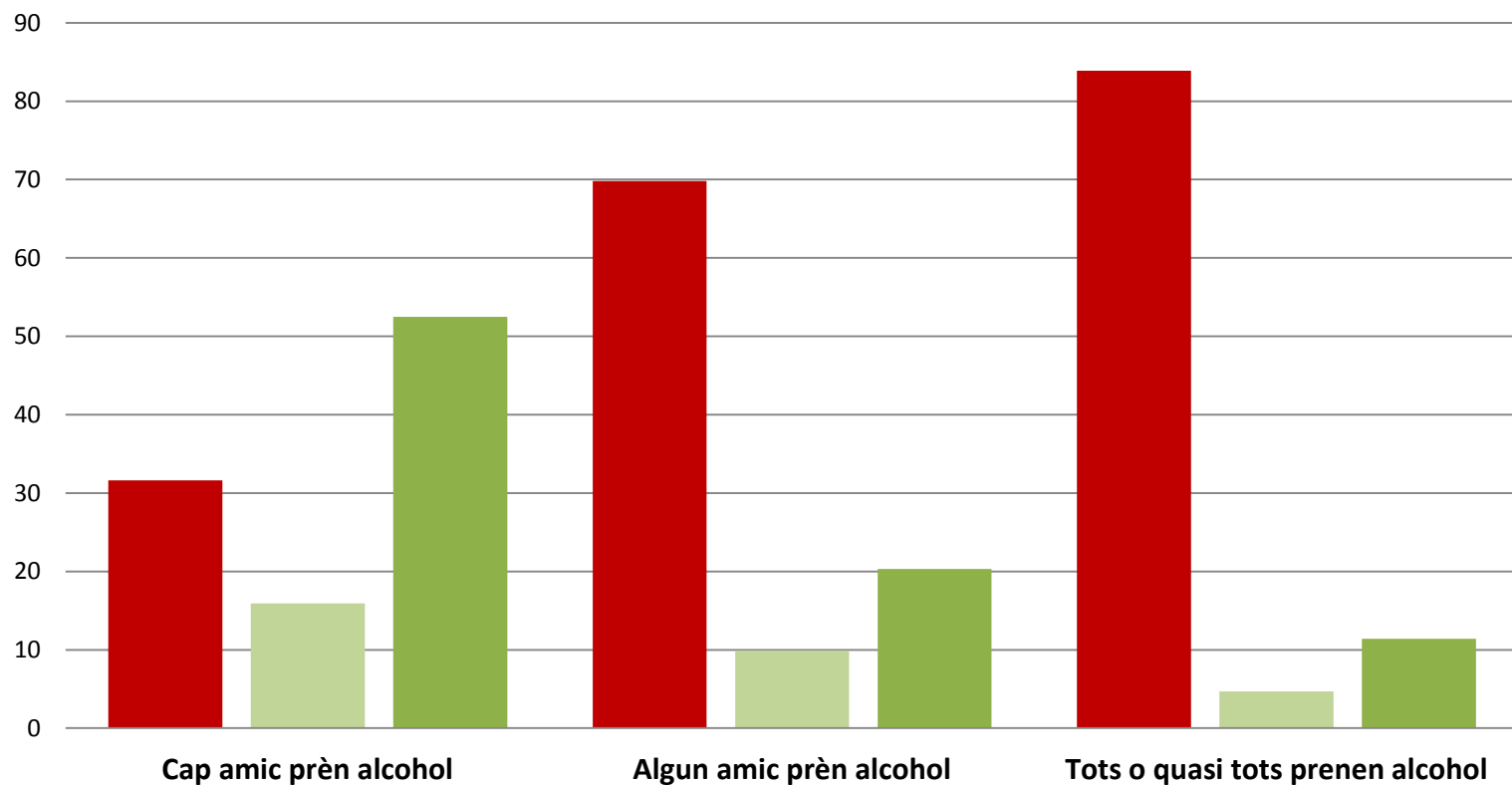
	No bebedor	Bebedor experimental	Borratxeres Binge-drinking
Les begudes alcohòliques fan les festes més divertides	2	3,1	3,6
Beure alcohol fa més simpàtiques les persones	1,8	2,8	3,1

Atenció! Existeix interacció en la variable sexe en l'associació entre percepció del consum i consum de risc d'alcohol.

Consum d'alcohol

Consum d'alcohol segons si els amics en consumeixen

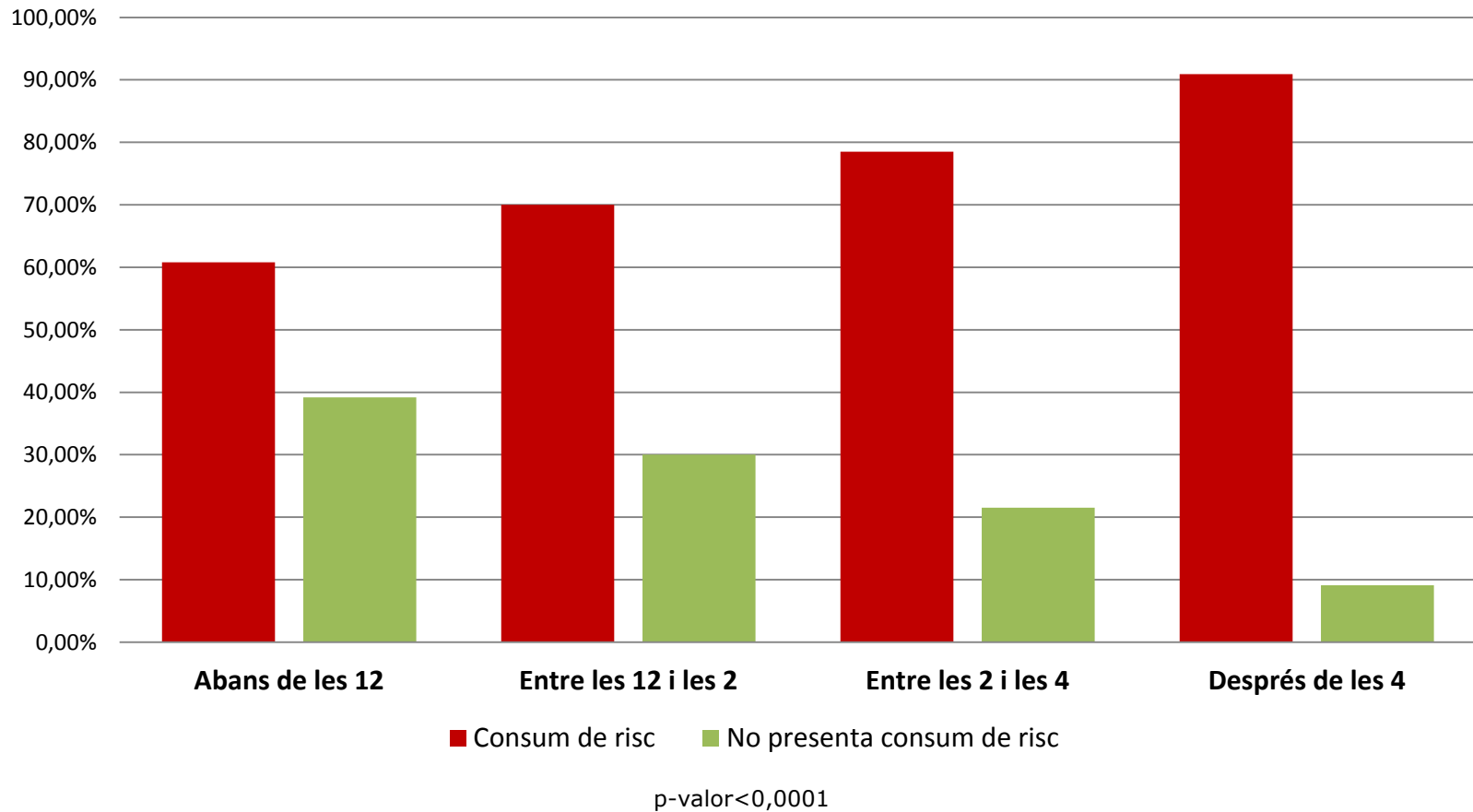
■ Consum habitual   ■ Consum ocasional   ■ No consumeix alcohol

p-valor<0,001

Consum de risc d'alcohol

Consum de risc d'alcohol segons hora de tornar a casa

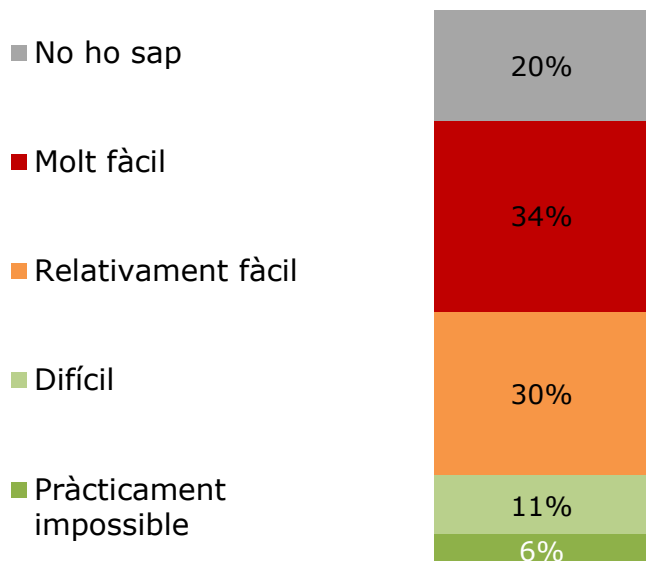

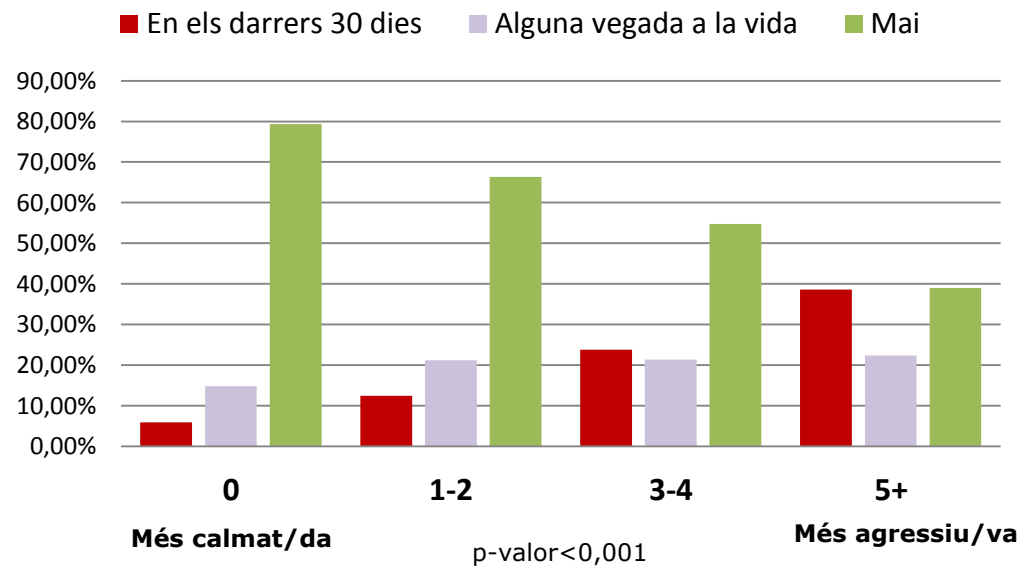

Consum de marihuana o haixix

Facilitat a l'hora d'aconseguir haixix

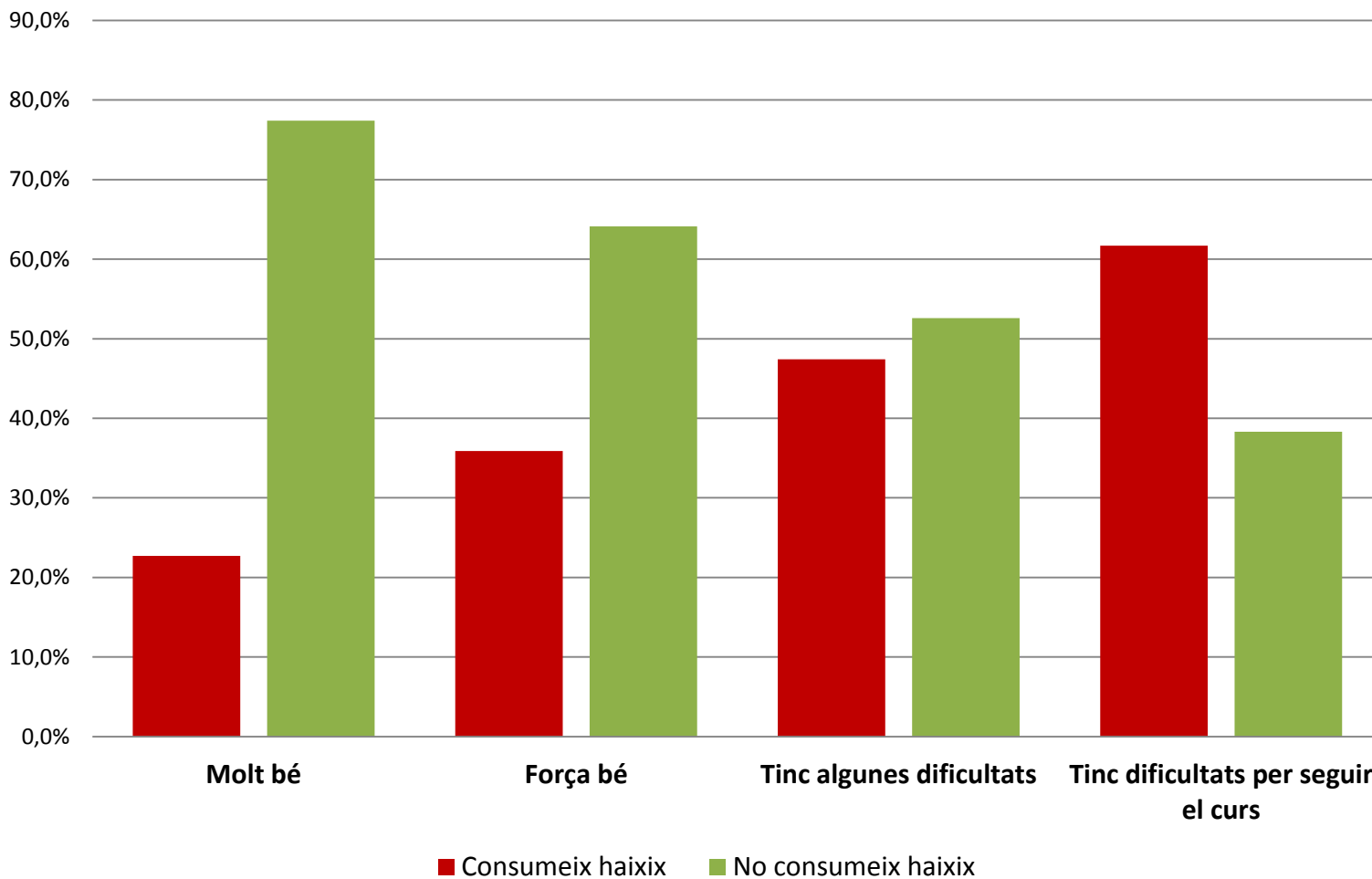
Consum haixix/marihuana segons comportament

Consum de marihuana o haixix

Rendiment escolar segons consum de haixix

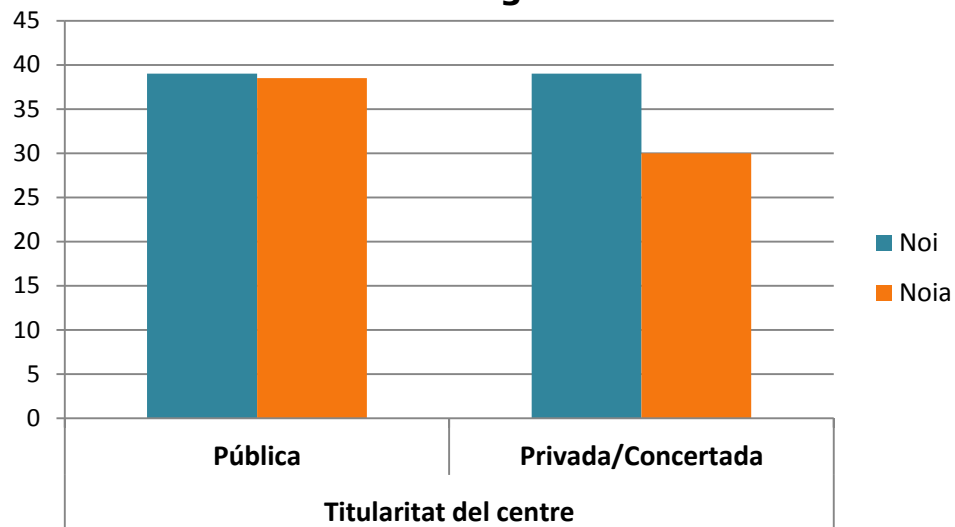

p-valor<0,001

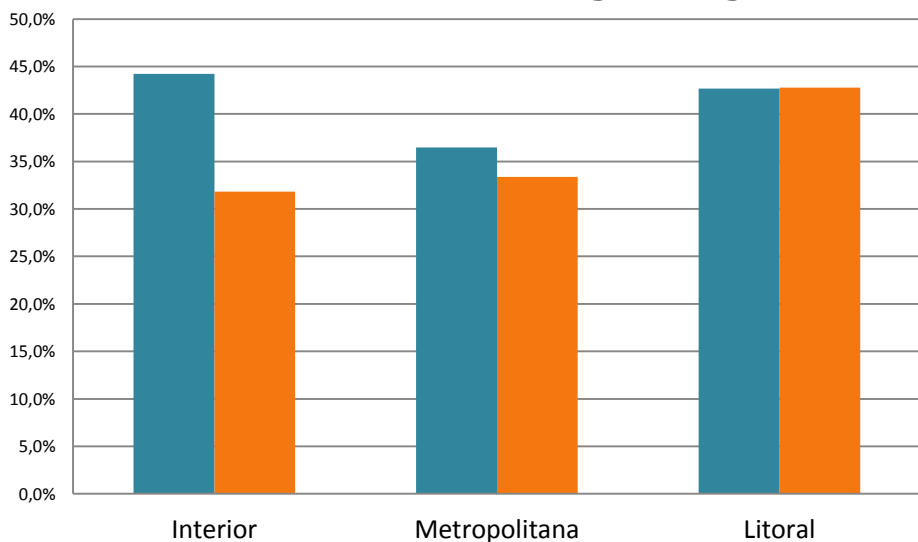
Consum de haixix segons titularitat del centre i territori

Consum de haixix segons titularitat

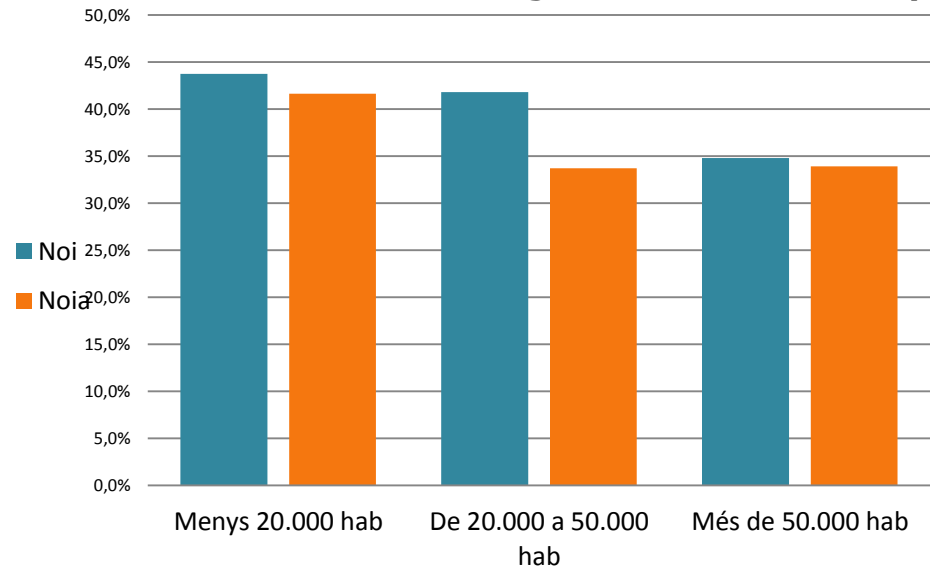
p-valor 0,0004

Consum de haixix segons regió

p-valor < 0,0001

Consum de haixix segons mida del municipi

p-valor < 0,0001

Consum d'altres substàncies addictives

Consum de cannabis (sobre total població):

- Última setmana: 9,2 %
- Darrers 30 dies: 6,2 %
- Darrers 12 mesos: 7,1%
- Alguna vegada: 11,1%

Consum de substàncies

- L'última setmana
- En els darrers 30 dies
- Ens els darrers 12 mesos
- Alguna vegada a la vida

Han consumit alguna vegada

Base: Total (n=8078)

Perillositat percebuda

- molt perillós
- moderadament perillós
- gens perillós
- No consta

1,2%

32,7%

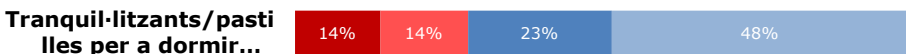
0,9%

1,2%

1,6%

7,1%

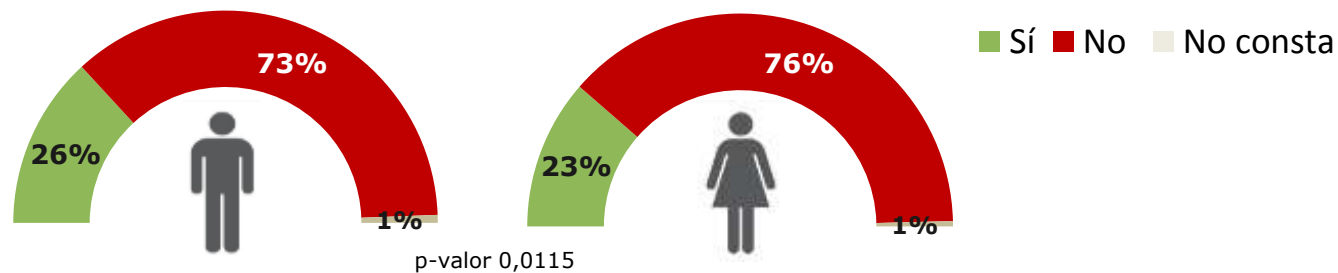
Base: Total (n=8078)

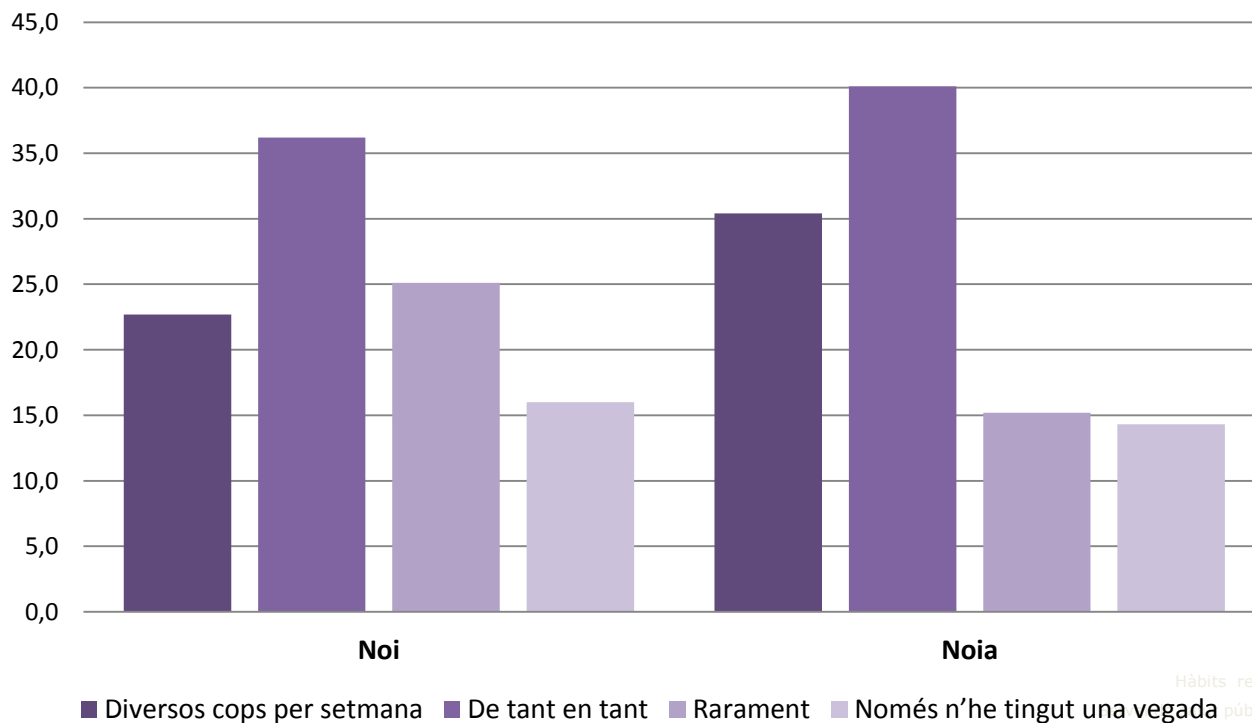
Sexualität

Inici i freqüència de les relacions sexuals segons sexe

HA MANTINGUT RELACIONS SEXUALS AMB PENETRACIÓ

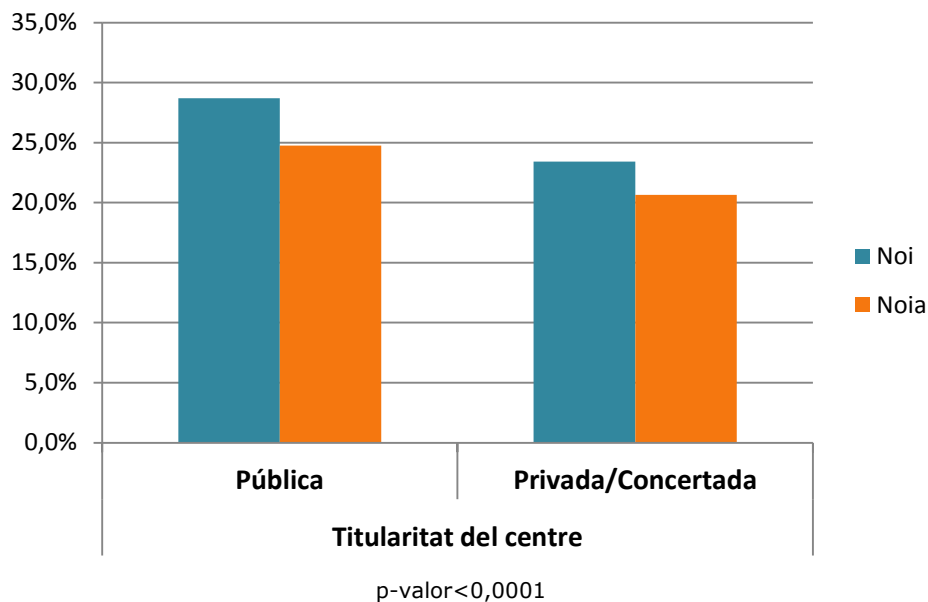

Freqüència de relacions sexuals

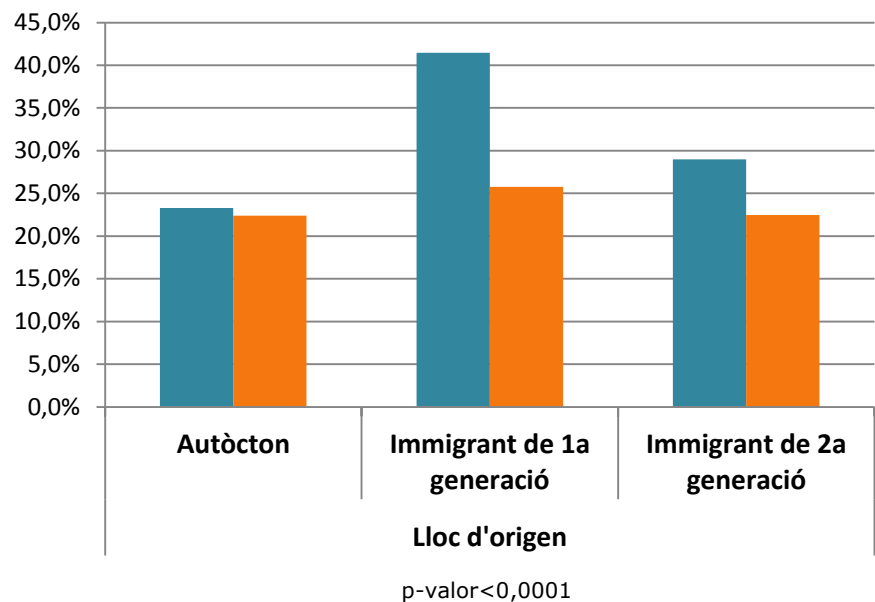

Alguna vegada has tingut relacions sexuals?

Joves que declaren haver mantingut relacions sexuals segons titularitat del seu centre

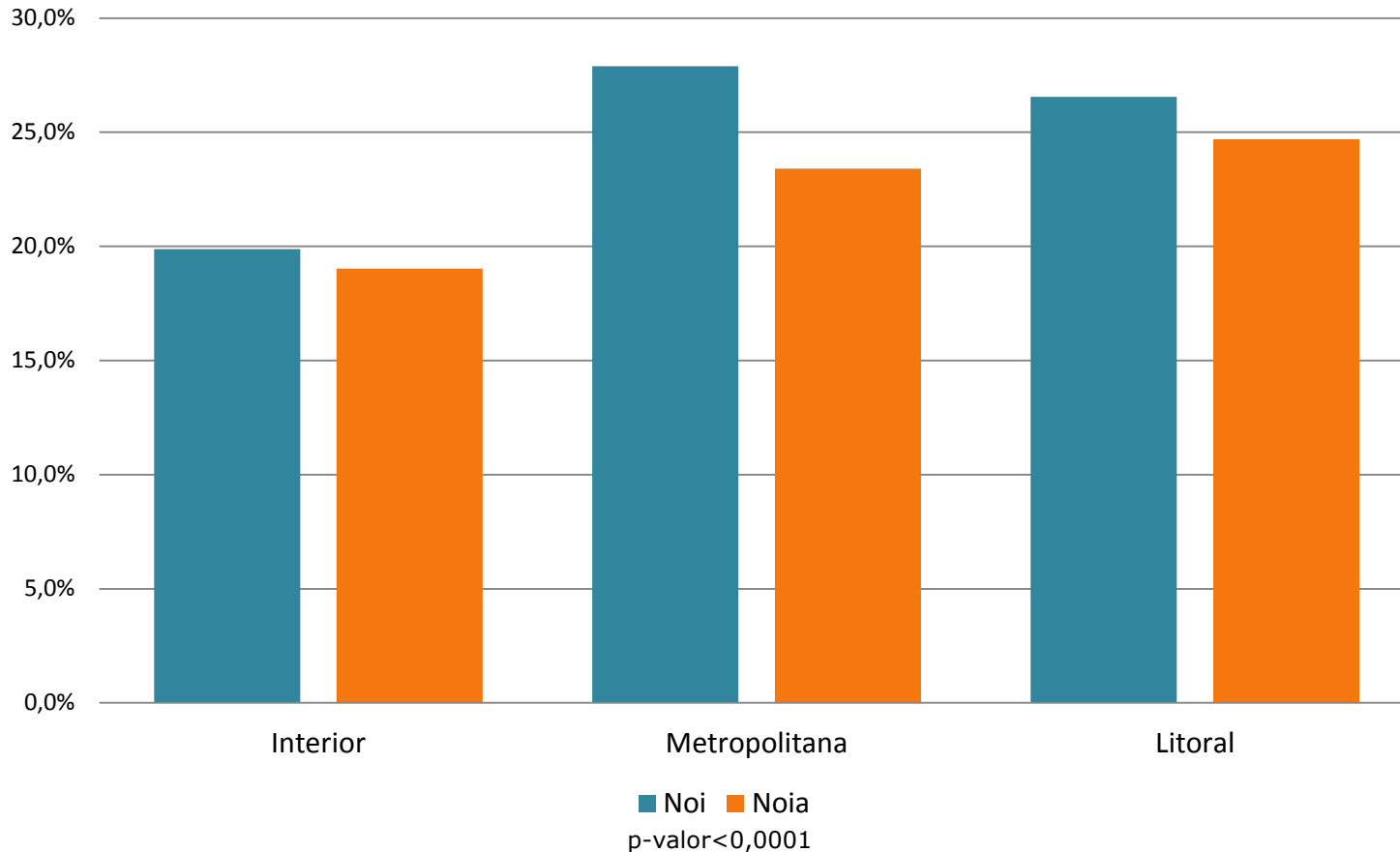
Joves que declaren haver mantingut relacions sexuals segons lloc d'origen

Alguna vegada has tingut relacions sexuals amb penetració?

Joves que han mantingut relacions sexuals, segons regió

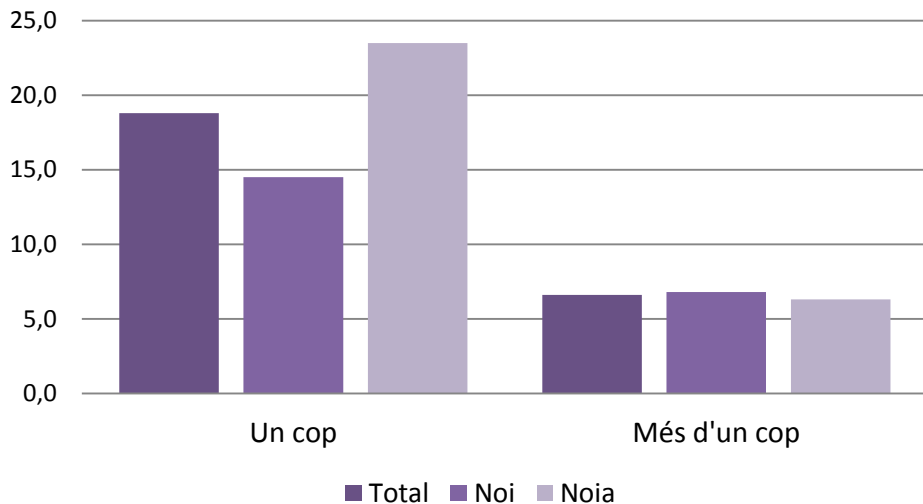

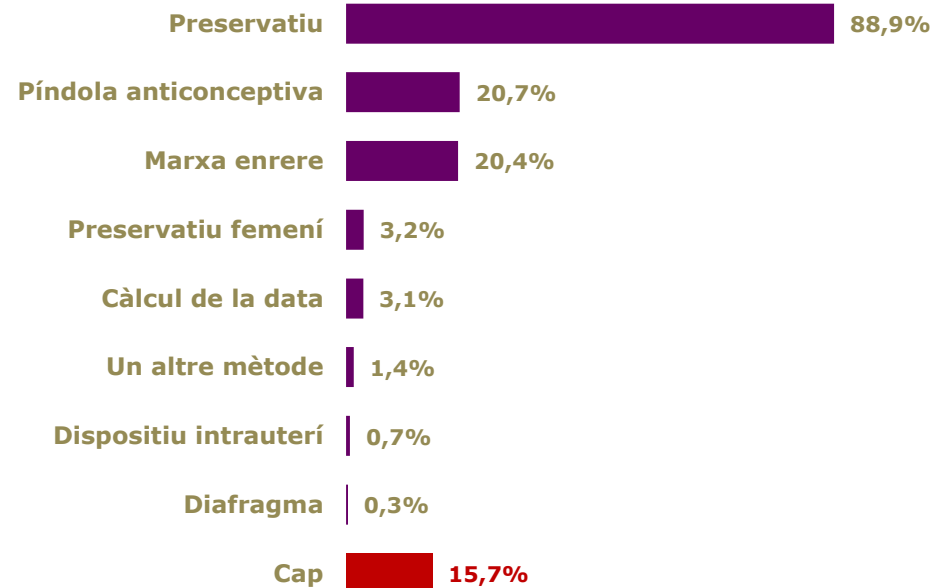
Sexualitat i mètodes anticonceptius

Ella o la seva parella ha fet servir la píndola...

25,4% *Han fet servir elles o la seva parella la píndola del dia després*

Mètodes anticonceptius utilitzats

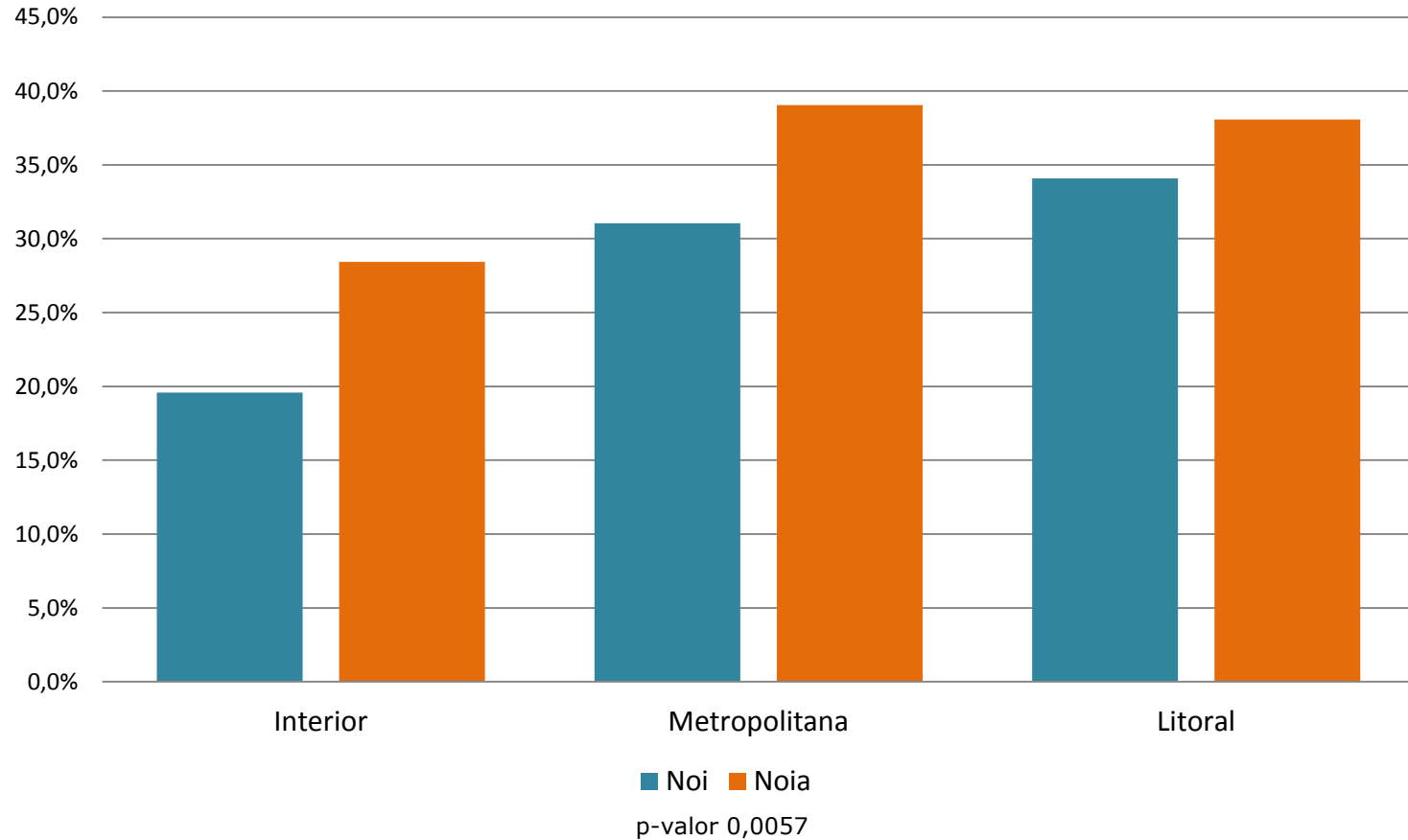
Base: Han mantingut relacions amb penetració (1944 individus)

5,2% *Han quedat embarassades o han deixat embarassada la seva parella*

Ús de mètodes anticonceptius

Ús de mètodes anticonceptius no segurs, segons regió

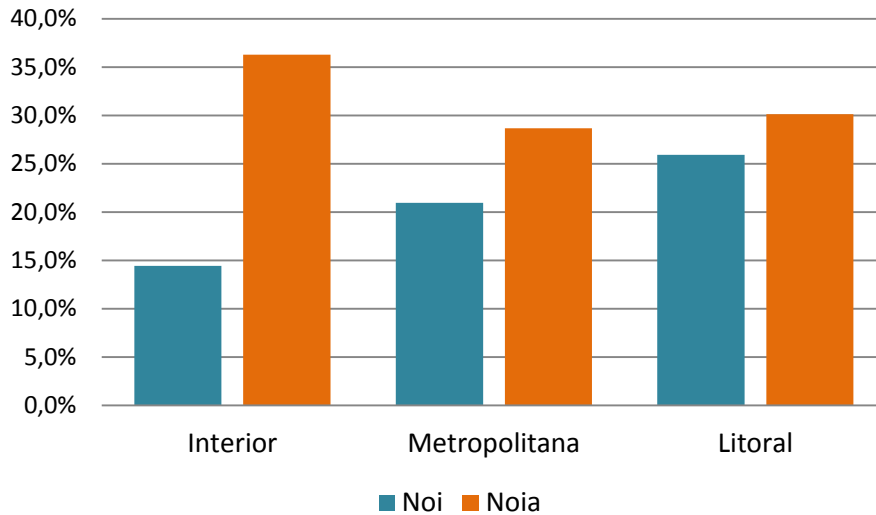

*Mètodes anticonceptius no segurs: cap mètode, marxa enrere i càlcul de la data.

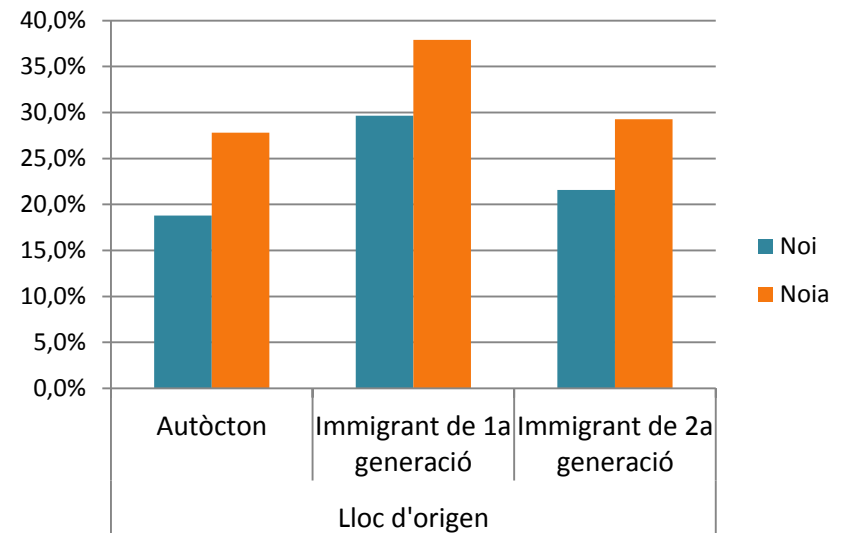
Ús de la píndola

Ús de la píndola de l'endemà, segons regió

p-valor de la interacció 0,046

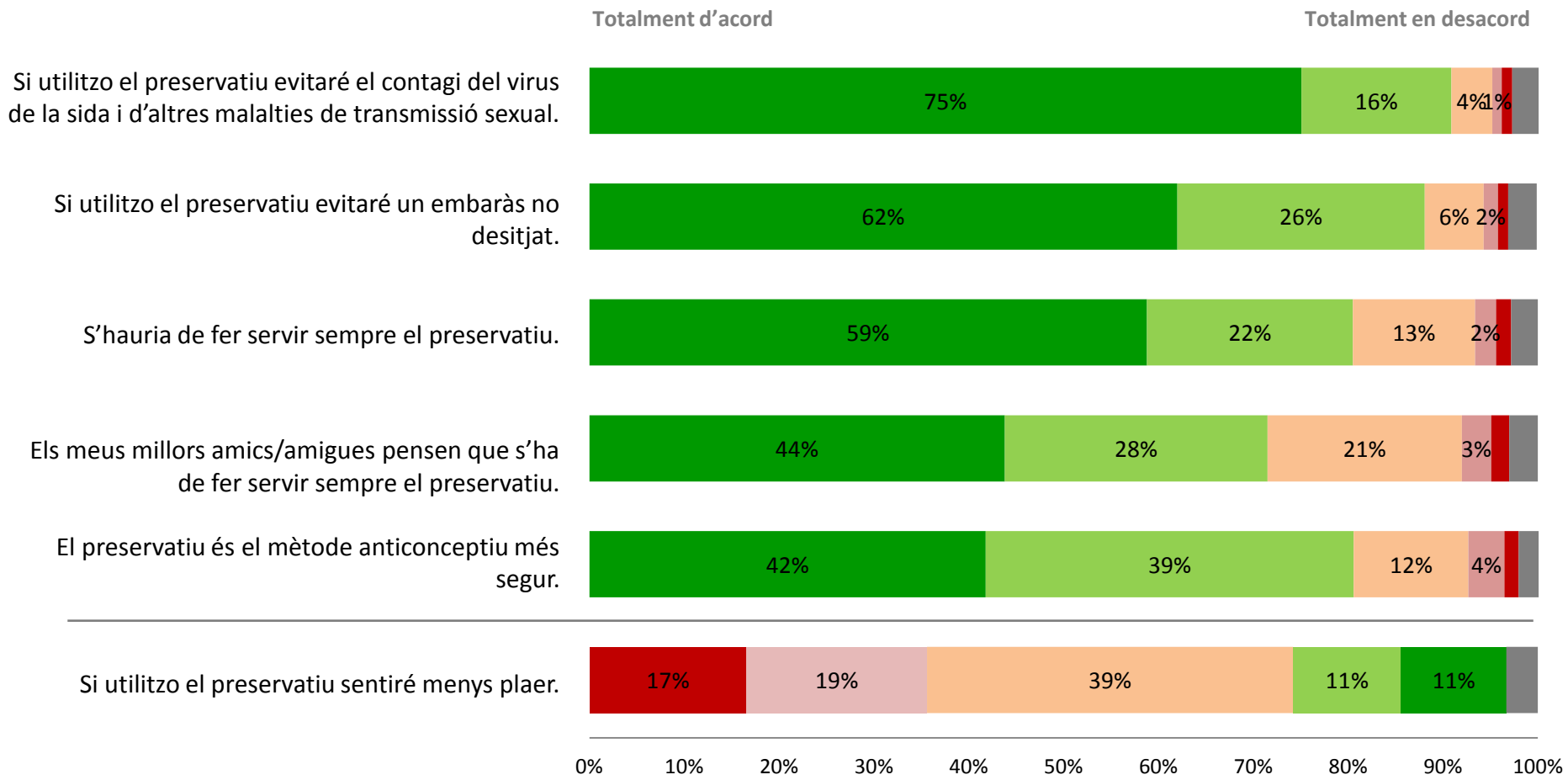
Ús de la píndola de l'endemà, segons origen

p-valor de la interacció 0,0002

Opinió sobre mètodes anticonceptius

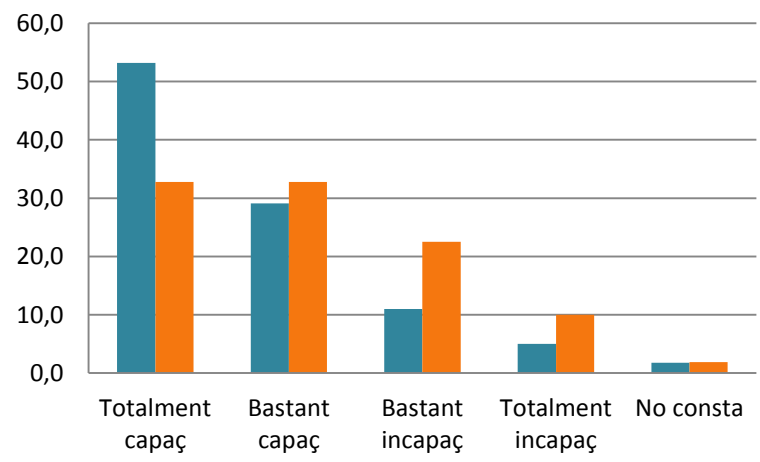

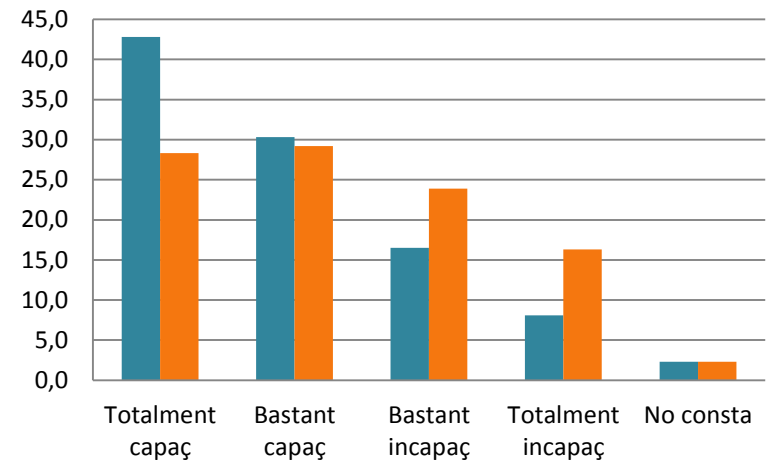
Fins a quin punt et sents capaç de...

Noi Noia

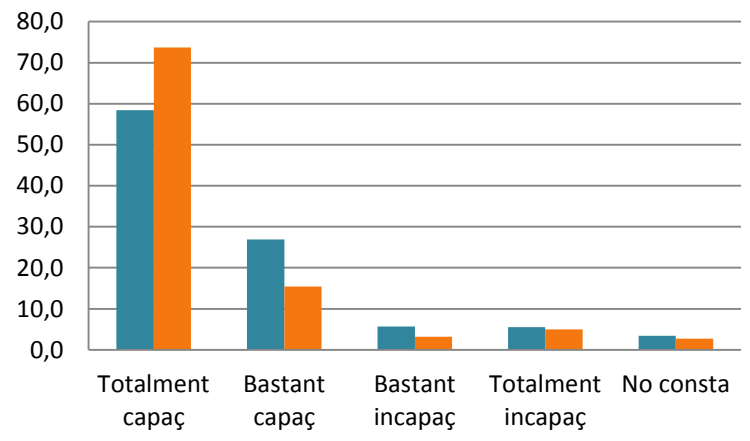
Comprar preservatius

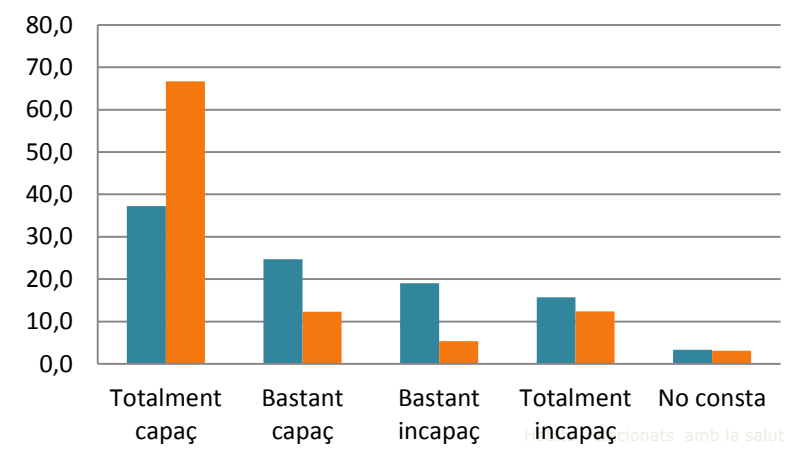
Portar sempre preservatius

Convèncer la meua parella habitual de fer servir el preservatiu

Rebutjar de mantenir una relació sexual amb penetració sense preservatiu

Conclusions

Com se senten?

Principals conclusions del bloc

➤ SALUT PERCEBUDA

- En termes generals, els joves declaren una **salut autopercebuda bona o molt bona (87%)**.
- S'identifiquen **desigualtats en salut basades en el gènere**: les noies mostren uns percentatges més alts de mala salut que els seus companys.
- Aquesta desigualtat s'amplifica amb altres com el lloc d'origen o el territori.

➤ ASSETJAMENT

- S'han trobat **desigualtats basades en el lloc d'origen** dels joves pel que fa a haver patit assetjament escolar o *bullying*.
- Les noies declaren haver estat víctimes de maltractament psicològic i d'assetjament sexual **en major proporció que els seus companys**.

Què fan per divertir-se? Principals conclusions del bloc

➤ **LLEURE**

- Elevada presència d'un oci de caire individual.
- Els diferents patrons d'oci (cultural, actiu, pantalles i nocturn) s'associen amb molts hàbits de salut.
- La manca d'oci actiu en caps de setmana està correlacionada més fortament en sobrepès i obesitat en el cas de noies que no pas en nois.

➤ **AMB QUÈ S'ASSOCIA LA PRÀCTICA D'ESPORT?**

- S'observen diferències estadísticament significatives entre la pràctica d'esport dels nois i les noies.
- La salut percebuda és millor en aquells/es joves que practiquen més esport.
- Una major pràctica d'esport també s'associa a una millor adherència a la dieta mediterrània.

Com s'alimenten? Principals conclusions del bloc

➤ PES I PERCEPCIÓ DEL PROPI COS

- S'observa desigualtat de gènere pel que fa a la percepció del propi cos: independentment del seu IMC (Índex Massa Corporal, objectiu), les noies sempre declaren una pitjor opinió sobre el seu IMC.
- S'observen diferències en l'IMC segons sexe, origen i mida de la població.

➤ ADHERÈNCIA A LA DIETA MEDITERRÀNIA

- S'observen diferències pel que fa a l'adherència a la dieta en base al lloc d'origen del jove i la regió on es troba el seu municipi.

➤ PARADOXA DE GÈNERE

- Les noies presenten un major normopès, una menor percepció del pes adequat i una menor adherència a la dieta mediterrània.

Consum de substàncies

Principals conclusions del bloc

➤ CONSUM DE RISC D'ALCOHOL

- El consum de risc i les creences relativitzadores de la perillositat estan fortament associades.
- Entre els joves que han begut alguna beguda, un 65% s'ha emborratxat o ha fet binge-drinking; i un 60,5% en consumeix habitualment.

➤ CONSUM DE TABAC

- El 46% dels enquestats ha fumat alguna vegada, més noies que nois. El 22,17% fuma actualment.
- Els percentatges són similars a altres enquestes, que mostren una tendència descendent pel que fa al consum.

➤ CONSUM D'ALTRES SUBSTÀNCIES

- Un 32,7% de la població jove consumeix haixix. D'aquests, un 28% n'ha consumit durant la darrera setmana.
- El consum de drogues *nocturnes* (cocaïna, èxtasi i amfetamines) està associat a: consum de risc alcohol, estat anímic negatiu, ús de mètodes anticonceptius no segurs, mala salut auto-percebuda, i baix rendiment escolar.

➤ INFLUÈNCIA DE L'ENTORN

- L'entorn d'amistats té més influència, pel que fa al consum d'alcohol i de tabac, en les noies.

Relacions sexuals

Principals conclusions del bloc

➤ INICI DE LES RELACIONS SEXUALS

- Al voltant d'un 25% de la mostra ha mantingut relacions sexuals. Una mica més en nois que en noies però les noies declaren major freqüència en la pràctica.

➤ MÈTODES ANTICONCEPTIUS I PÍNDOLA

- Alt coneixement dels mètodes anticonceptius habituals i potencialitat del preservatiu, però hi ha diferències entre sexes pel que fa a l'empoderament en l'ús del preservatiu.
- Elevat ús de la píndola en algunes subpoblacions, indicant una possible assumpció com a mètode anticonceptiu normalitzat.

Què observem segons nivell socioeconòmic?

Segons nivell socioeconòmic podem observar...

- Diferències en sentit salutogènic, a major nivell socioeconòmic:
  - Millor salut auto-percebuda
  - Un índex de massa corporal amb més tendència al normopes
  - Menys accidents (traumatismes, caigudes...)
  - Millor estat anímic,
  - Més pràctica esportiva pràctica esport i activitat física
  - Millor rendiment escolar
- En sentit contrari a salutogènic, a major NSE: més consum tabac
- No s'ha trobat associació significativa segons nivell socioeconòmic entre el consum d'alcohol ni el de haixix.

Una mirada específica: Intersecció sexe i origen

Noies immigrants de 1a generació

- Pateixen més assetjament sexual.
- Practiquen menys activitat esportiva.
- Presenten un major ús de la píndola anticonceptiva.

Nois immigrants de 1a generació

- Presenten una major prevalença de sobrepès.
- Han mantingut relacions sexuals en major percentatge que la resta.

Noies autòctones

- Menor Adherència Dieta Mediterrània.
- Més consum de tabac.

Mirant segons mida i àrea municipi

Mida municipi

- Pitjor percepció salut en municipis grans
- Han tingut relacions sexuals: menys en municipis de mida mig; i menys en municipis interior
- Més tabac en municipis petits

Regió (litoral, metropolitana, interior)

- Píndola: noies en municipis interior elevats
- Haixix: menys en municipis metropolitans; decreixent segons mida
- Activitat física menor en metropolitans
- Baixa adherència dieta mediterrània (metropolitana, en noies)

Temes sobre els que sol·liciten informació

Temàtiques d'interès	Percentatge
Alimentació i imatge corporal	37,1%
Masturbació, relacions sexuals i plaer sexual	30,4%
Mètodes anticonceptius, embarassos no desitjats i ITS	25,0%
Masclisme i violència de gènere	22,0%
Efectes del consum de tabac, alcohol, i/o drogues en salut	20,9%
<i>Bullying</i>	19,1%
Prevenició i tractament de les addiccions	15,5%

* Un 36,5% es considera prou informat

De les dades al municipi, i del municipi a l'acció

- Els resultats descriptius generals no difereixen en excés de les dades obtingudes en altres enquestes de salut.
- Segmentar les anàlisis pot contribuir a un diagnòstic local de salut més precís i a una millor prioritització de les intervencions en salut pública.

El retorn als municipis...

- El retorn dels resultats als municipis, a la comunitat i a l'alumnat és clau per a la continuïtat de la recerca, per a la prioritització de les intervencions, i per a completar els plans locals de salut.
- A demanda s'ha facilitat un retorn adaptat al municipi en diverses modalitats: presentacions obertes al públic, discussió amb tècnics municipals de salut i altres àmbits; presentació a l'equip de govern, etc.

Gràcies!

Diputació
Barcelona